

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

ŠTEV. 18/XVII

3. OKTOBRA 1977

IZVOZNE USMERITVE ZA LETO 1978

Deveti mesec letošnjega leta je za nami in s tem čas, ko že pregledujemo dosežene uspehe, analiziramo in delamo načrte za prihodnje. To dejstvo je vzrok, da smo vodji izvoza v TAP tovarišu Janezu Grmu in tovarišici Mariji Klun, vodji izvoza v TTI, postavili vprašanja:

- Kakšno povečanje izvoza predvidevate v letu 1978?
- Struktura izvoza Vzhod — Zahod?
- Kakšno je sodelovanje naše delovne organizacije z deželami v razvoju?
- Na kakšne izvozne cene računate v prihodnjem letu?

Prodaja TAP — izvoz

V skladu s srednjeročnim planom razvoja in smernicami za pripravo gospodarskega načrta 1978 predvideva TAP povečanje izvoza za 10 % glede na plan 1977. Tako naj bi izvoz v naslednjem letu dosegel vrednost 8.200.000 dolarjev.

Glede na razpoložljive zmogljivosti in možnosti prodaje na tržiščih predvidevamo zmanjšanje izvoza diagonalnih plaščev za osebne avtomobile, povečanje izvoza radialnih plaščev z jeklenim pasom za osebne avtom. in radialnih plaščev za tovorna vozila, medtem ko diagonalnih plaščev

za tovorna vozila ne bomo več izvažali.

Naš izvoz bo v letu 1978 usmerjen izključno na tržišča Zahodne Evrope in dežele v razvoju, to je na tista področja, pri katerih z izvozom po veljavnih predpisih lahko pokrivamo potrebe po uvozu reprodukcijskega materiala in opreme.

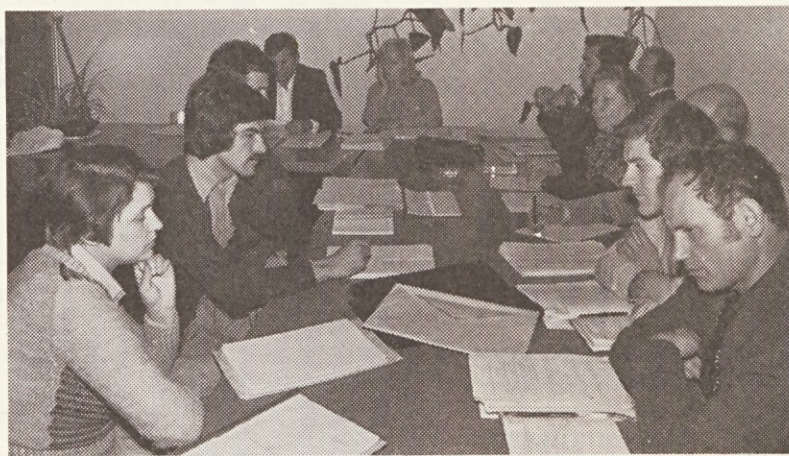
Z nekaterimi deželami v razvoju smo že navezali trdnejše poslovne stike in naš izvoz na ta področja stalno narašča. Tako imamo sklenjene pogodbe z našimi zastopniki v Iranu, Egiptu in Nigeriji. To so dežele z najvišjimi rastmi narodnega dohodka in avtomobilizacije, torej so to za avtoplašče zelo vabljiva tržišča.

Naše izvozne cene smo že v letošnjem letu dvignili na vseh tržiščih in dosegamo boljše rabatno stopnjo kot pa smo jo planirali. Tudi za naslednje leto si prizadevamo dvigniti cene za nekaj

(Nadaljevanje na 7. strani)

Priprave na volilno konferenco

10. SEJA SVETA ZK

V okviru priprav na volilno konferenco ZK, ki bo predvidoma konec oktobra, in novo organiziranost članov ZK v Savi je bila v ponedeljek, 19. septembra, seja sveta ZK.

Najprej so obravnavali, kako so bili uresničeni sprejeti sklepi ob integracijskih procesih.

Osnovna misel razprave je bila ocena uspešnosti združitve (Sava — KTM, Totra, Ruma, Vulkan in Puškarna) v letu 1974, ocena uspešnosti organiziranja in poslovanja po združitvi.

V obširni in temeljiti informaciji, ki je bila pripravljena za to razpravo je opisan namen združitve, pričakovani rezultati, ekonomska situacija in specializacija proizvodnje. Ker smo v našem glasilu o tem že razmeroma veliko pisali, naj citiram le na svetu ZK sprejet zaključek:

»Iz vseh ugotovitev lahko zaključimo, da je analiza utemeljenosti združevanja iz avgusta 1974 v svojem bistvu nakazala do neke mere še

danes in v bodoče veljavno usmeritev razvoja združenih organizacij združenega dela. Predvsem velja poudariti vsebinsko enotnost ciljev združevanja v letu 1974 in danes, pri čemer sedanja jasnejša opredelitev nekaterih ciljev temeljni predvsem na dosedanjih izkušnjah združevanja. Tudi v odpravi prekrivnosti in specializaciji proizvodnje nakazane smernice se praktično v celoti uresničujejo v samoupravnem sporazumu o temeljnih srednjeročnega razvoja. Odmiki od takratne usmeritve pa nastajajo s predlogom bodoče organiziranosti Save predvsem v organizacijski opredelitvi sozda. Koordinantna vloga sektorjev je v bodoči shemi zamenjana bodisi z možnostjo izmenjave znanja bodisi s centralizacijo strokovne funkcije na nivoju sestavljene organizacije (v primeru prodajne funkcije).«

Člani sveta so potem obravnavali realizacijo sklepov, ki so jih sprejeli v pretekli mandatni dobi. Ugotovili so, da so bili sprejeti sklepi, razen redkih izjem, v celoti ali zaradi različnih vzrokov samo delno, uresničeni. Neuresničene sklepe je potrebno uresničiti do volilne konference.

Nazadnje je svet obravnaval predlog o novi organiziranosti ZK v Savi in poročila ter programe komisij. P. Bogataj

NOVI ČLANI — NOVA MOČ!

V torek, 20. 9. je bila v sejni dvorani stare upravne zgradbe skromna slovesnost, na kateri so novim članom zveze komunistov podelili članske izkaznice in knjižna darila.

Poleg novosprejetih članov so se slovesnosti udeležili tudi predstavniki občinskega komiteja ZKS Kranj, sekretar sveta ZK Save, generalni direktor Save ter nekateri sekretarji svetov ZK v skupnostih tozdov.

V sproščenem vzdušju je o liku in delu člana zveze komunistov spregovoril tov. Franc Oman, eden najstarejših članov ZK v Savi.

»Današnji trenutek me spominja na čas pred 33 leti, ko sem bil tudi sam sprejet v članstvo komunistične partije Jugoslavije. Sprejem ni bil tako slovesen, vendar se ga spominjam še danes, saj sem stopal v vrste borcev, ki se niso borili samo proti zaslužnjevanju, ampak tudi za človekovo duhovno osvobo-

ditev, za lepšo bodočnost, za boljše odnose med ljudmi.

Naša družba, ki jo idejno vodi zveza komunistov, iz dneva v dan

uresničuje popolnejšo demokracijo in humanizacijo odnosov med ljudmi, kolikor nam omogoča lastna ekonomska osnova in družbenopolitične razmere v svetu.

(Nadaljevanje na 9. strani)

S svečane seje ob sprejemu novih članov v zvezo komunistov.

ANTON LEBAR

Racionalizator
z mnogimi
uspešnimi predlogi

Antona sem poiskal na njegovem delovnem mestu. Zamotana naprava; razumeti poti vseh jeklenih žic, paziti, da se katera ne odtrga ali zameša, ni enostavno, vsaj zame ne. Njemu ta naprava danes ne dela nikakršnih preglavic, tudi zato ne, ker je v tem stroju vgrajenih nekaj njegovih izboljšav, ki niso dale le finančnega učinka, ampak predvsem olajšale delo.

K Antonu sem prišel, da bi se pogovorila o njegovem delu, njegovem »konjičku« – izboljšavah; on ima namreč še nekaj konjičkov. Tu in tam kaj izrezlja, včasih naredi kakšen veren posnetek gorenjskega kozolca itd.

Kdaj si se zaposlil v Savi

V Savi sem začel delati po končani gumarski šoli leta 1969. Najprej sem delal kot konfeksioner avtoplaščev, nakar sem se zaposlil v enoti polizdelki TAP, kjer sem bil eno leto rezervni delavec za vse stroje in naprave. Ko je stekla linija za gumiranje jeklenega korda, sem se prijavi za prosto delovno mesto vodja kalandra. Danes sem na tem delovnem mestu dve leti in pol.

– Kako je prišlo do tvojih prvih izboljšav?

Na svojem delovnem mestu sem opazil, da se da z malo volje in malo truda marsikaj spremeniti. Ker je bila to popolnoma nova proizvodnja, sem že pri uvajanju opazil nekatere pomanjkljivosti. Opazil sem, da se da z majhnimi spremembami povečati proizvodnjo in izboljšati kvaliteto. Razmišljal sem in ideja je porodila osnutek.

– Koliko izboljšav si do danes že prijavil?

Predlogov je bilo precej. Komisija mi je potrdila 7 predlogov, do danes so mi odklonili samo enega.

– Kakšni so bili tvoji osvojeni predlogi

Izboljšanje kvalitete, večja zmogljivost in velik prihranek

materiala. Tu mislim na prihranek pri ovojni foliji. Tega predloga nisem oblikoval sam, pomagali so mi sodelavci. Drugi prihranek je prihranek jeklene žice, ki je izredno draga. Pogruntali smo nov način spajanja. Nov način spajanja sva razvila skupaj s tov. Nikom Litharjem.

– Kako ob delu utegneš uresničiti te dragocene izboljšave?

Ko ugotovim problem razmislim, kako bi ga odpravil. Največkrat sem to storil doma. Razmišljam in razmišljam, včasih moram tudi kaj skicirati in uspeh skoraj ne more izostati. Na delovnem mestu pa svojo zamisel nekajkrat preizkusim in če sem prepričan, da sem na pravi poti, predlagam, da zadevo speljejo po moji zamisli. V vsako tako stvar se je treba res pogledati in če je tu še zavest, da delo mora biti kvalitetno in učinkovito, moraš uspeti.

– Kaj o tvojih izboljšavah menijo sodelavci?

Zadovoljni so. Nevoščljivosti ni, čeprav sem za svoje predloge dobil lepe denarne nagrade. V najtežjih primerih so mi tudi pomagali, čeprav so sprva skeptično sprejeli moj predlog.

– Kaj meniš o obravnavanju predlogov in izboljšav in nagrajevanju zanje?

Zdi se mi, da je to še vedno problem. Menim, da bi bil v Savi za to potreben strokovni delavec, ki bi predlagateljem lahko pomagal in svetoval. Danes se često dogaja, da se mora predlagatelj za svoj predlog pošteno boriti, kot bi šlo samo za nagrado ali ne vem kaj. Zdi se mi, da tak način obravnavanja predloin izboljšav, kot je v Savi, to dejavnost zavira.

– Kakšne so nagrade?

Nagrade so po mojem mnenju dovolj visoke, vendar bi bilo treba izdelati tak pravilnik, ki bi bil v skladu z republiškim in zveznim pravilnikom.

– Kakšni so tvoji načrti?

Dostikrat slišimo: »To bi bilo dobro tako, to tako itd.« Predlogov je veliko, marsikje se da še veliko narediti, trenutno pa je moja dejavnost posvečena šoli. Prav sedaj pa pripravljam nov predlog. O njem bom govoril po seji komisije. Povedal bi rad še to: ne delam zaradi nagrade, ni mi do slave, toda žal nekateri tako mislijo. Če me ne bi podpiralo vodstvo tozda ne vem, če bi sploh predlagal kako izboljšavo.

Prav tega predloga, ki ga sedaj obravnavajo, niti nisem nameraval predlagati, ker bi to lahko rešile tudi naše strokovne službe. Čeprav sem jih na to opozoril, žal ni bilo odziva. Čakal sem celo leto, pa ni bilo nič iz tega.

Zato sem danes prijavil novo inovacijo.

– In tvoj prosti čas?

Imam ga malo, vendar ga koristno porabim. Sam sem si izdelal iz kombijeve garniture priročno žagico, s katero rezljam, kar mi pač pride na misel. Veliko časa pa posvetim tudi otrokom.

Veliko sva se pogovarjala. Prepričan sem, da si vsega nisva mogla povedati. Marsikaj je ostalo nedorečenega, vendar Anton še ni rekel zadnje besede. Število uresničenih novosti bo v naslednjih letih gotovo povečal. Pa ne zaradi nagrade, zato, ker ve, da se z malo truda in dela da narediti veliko več, bolje in lažje.

L. M.

VRATA GUMARSKE ŠOLE SO SE ODPRLA

S prvim septembrom se je v našem Izobraževalnem centru pričel pouk za novo generacijo poklicnih gumarjev. Tokrat smo vpisali v dva prva letnika 35 gumarjev. Število na novo vpisanih res ni veliko, vsekakor pa kaže, da se zanimanje za naš poklic vseeno povečuje. Vemo, da smo v preteklih šolskih letih imeli velike težave, kako pridobiti učence za našo stroko, sploh pa učence za poklicno gumarsko šolo, to je za poklic širokega profila. Gotovo je letošnji zadovoljiv vpis tudi rezultat našega načrtnega usmerjanja učencev kranjski in okoliških šol v našo stroko.

Nekaj kandidatov smo morali tudi odkloniti, in sicer predvsem zaradi zdravstvenih razlogov, slabših rezultatov psihološkega pregleda ali izrazito slabega uspeha v osnovni šoli. Tako imamo letos en razred učencev Slovencev, drugi pa je kombiniran (7 dijakov je iz drugih republik, ostali pa so Slovenci).

Večina naših učencev stanuje pri starših, nekateri bolj oddaljeni Slovenci (Prekmurci) in učenci iz drugih republik pa stanujejo v dijaškem domu v Kranju.

Začetne težave zaradi novega okolja, jezika, prvega resnega srečanja z industrijo, delom, so že za nami. Prezgodaj pa je še govoriti o kakih učnih rezultatih, vendar pa se je pouk normalno pričel in upamo, da bomo začeto delo uspešno zaključili.

Tudi pouk na poklicni gumarski šoli za zaposlene se je že pričel. Žal se je število slušateljev zaradi slabega obiska predavanj in osipa ob prvih izpitih zelo zmanjšalo, tako da smo bili prisiljeni organizirati pouk samo v enem oddelku, in sicer samo v popoldanskem času. To pa zopet povzroča težave tistim, ki delajo v dveh ali treh izmenah.

Na delovodski gumarski šoli sta dva letnika. Slušatelji drugega letnika, ki so do sedaj pokazali dobre rezultate, so opravili že polovico vseh izpitov, tako da se nam ob koncu šolskega leta obeta nova, dobra generacija delovodij.

Tudi prvi letnik delovodske gumarske šole, v katerega se je vpisalo 25 slušateljev, ima že predavanja. Vanj smo vključili tudi nekaj najboljših učencev, odličnjakov, ki so lansko leto zaključili redno poklicno gumarsko šolo.

Največ težav v šolah za zaposlene nam povzroča izmenskodelo slušateljev. S posameznimi delovodji ali vodji tozdrov skušamo to urediti, vendar nam to zaradi organizacije dela v proizvodnji ne uspe vedno. Zato prosimo vodje enot, kjer so slušatelji zaposleni, da slušateljem skušajo omogočiti kar se da redno obiskovanje predavanj. Uspeh je namreč v veliki meri odvisen od rednega obiskovanja predavanj. Naš skupni interes pa je, da se čim več kandidatov izobražuje in uspešno konča šolanje.

Niko Slapar

GOSPODARJENJE V OSMIH MESECIH

Proizvodni tozdi so na lokaciji Kranj v osmih mesecih izdelali 28.271 ton izdelkov. V primerjavi s planom je količinski obseg proizvodnje dosežen z indeksom 101,4 oziroma je po vrednosti enak planirani. Glede na lansko obdobje je osemmesečna

proizvodnja večja za 12 %. Podrobnejši podatki o gibanju proizvodnje po posameznih skupnostih tozdov oz. tozdih pa so razvidni iz naslednjega prikaza:

Proizvodnja I – VIII

Skupnost tozdov oz. tozd	Proizvedeno I – VIII 1977		Indeks na plan		Proizvedeno I – VIII 1976		Indeks I – VIII $\frac{77}{76}$	
	količina	000 din variab. str.	količinsko	vredno- stno	količina	000 din variab. str.	količinsko	vredno- stno
TAP I – VIII	16.723,7	415.604,6	100,4	99,2	15.355,5	412.115,6	108,9	100,8
I – VI	13.330,4	330.655,2	101,0	99,9	12.339,5	330.459,0	108,0	100,1
TTI I – VIII	7.302,6	221.769,7	102,6	100,4	6.648,5	192.842,7	109,8	115,0
I – VI	5.860,7	177.729,4	103,1	100,8	5.393,0	161.296,9	108,7	110,2
Umetno usnje								
I – VIII								
000 kv m ² = 1 t	4.244,8	132.192,4	103,4	94,6	3.263,8	89.315,3	130,1	148,0
I – VI								
000 kv. m ² = 1 t	3.362,1	104.843,7	102,5	98,2	2.533,2	71.008,8	132,7	147,6
Delovna organizacija lokacija Kranj								
I – VIII	28.271,1	769.566,7	101,4	99,5	25.267,8	735.485,2	111,9	104,6
I – VI	22.553,2	613.228,3	101,8	99,9	20.265,7	562.764,7	111,3	109,0

• Zaposlovanje

V analiziranem obdobju se je v delovni organizaciji – lokacija Kranj (vključno POS v Kranju) na novo zaposlilo 354 delavcev. Tako je v primerjavi s 1. 1. 1977 naraslo število zaposlenih za 2,7 %, kar je v skladu s sprejeto resolucijo o politiki zaposlovanja za leto 1977.

31. 8. 1977 je bilo v delovni organizaciji – lokacija Kranj zaposleno 3.914 delavcev oz. s celotnim POS 4.071 delavcev. Največje zaposlovanje ugotavljamo v proizvodnih tozdih, kjer je število novozaposlenih pogojeno z načrtovanim obsegom proizvodnje.

Za to obdobje pa hkrati ugotavljamo, da relativno hitro narašča stopnja fluktuacije. Dinamika fluktuacije je naslednja: I – III 3,0 %; I – VI 4,9 %; I – VIII 6,4 %.

• Produktivnost

Glede na enako obdobje lani je produktivnost porasla za 5,0 %. Proizvodnja na zaposlenega na delovni dan za delovno organizacijo – lokacija Kranj je povprečno 44,74 kg. Zaradi sorazmerno hitre rasti zaposlovanja kaže produktivnost v primerjavi s preteklimi meseci težnjo po upadanju.

Dinamika produktivnosti posameznih skupnosti tozdov oz. tozdov za obdobje januar – avgust 1977 je razvidna iz naslednje tabele:

Pregled produktivnosti v posameznih skupnostih tozdov – lokacija Kranj v obdobju januar – avgust 1977

	TAP	TTI	Umetno usnje	SAVA – Kranj
– proizvodnja (ton) I – VIII	16.723,70	7.302,60	4.244,80	28.271,10
– delovni dnevi I – VIII	165	165	165	165
– proizvodnja (ton) na delovni dan	101.356	44.258	25.726	171.340
– poprečno zaposleni I – VIII	1.046	1.417	189	3.830
– proizvodnja v kg na zaposlenega na delovni dan I – VIII	96,90	31,23	136,12	44,74
– proizvodnja (kg) na zaposlenega na delovni dan v letu 1976	95,66	30,00	115,24	42,61
Indeks produktivnosti I – VIII 1977 O 1976	101,30	104,10	118,10	105
Indeks produktivnosti V – VI 1977 O 1976	101,70	104,70	117,60	105,10

• Prodaja

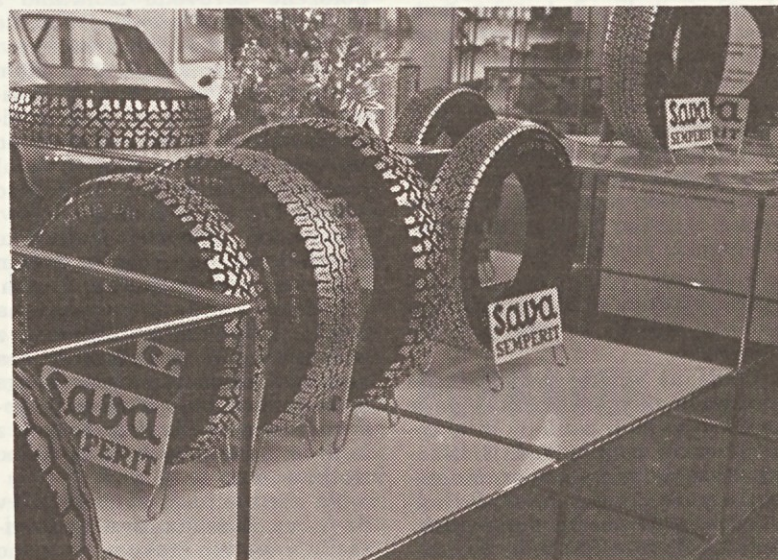
Po prvih podatkih ugotavljamo, da je delovna organizacija – lokacija Kranj prodala za 1.262.657 tisoč din, kar je za 9,7 % nad planirano dinamiko ali za 38 % več kot v enakem obdobju lani. Od dosežene neto realizacije odpade na:

skupnost tozdov	delež neto prodajne vrednosti v %	Indeks I – VIII 1977 I – VIII 1976
TAP	58,4	141,0
TTI	29,2	131,7
Umetno usnje	12,4	142,6

• Izvoz

V omenjenem obdobju smo izvozili za 7.764 tisoč dolarjev ali za 155.344 tisoč din, kar predstavlja 12,3 % dosežene neto realizacije. V primerjavi z osmimi meseci lani se je povečala devizna realizacija za 12,4 % oziroma se giblje v višini planirane dinamike. Njaveč smo izvozili v zahodne države, in sicer za 7.070 tisoč dolarjev, kar regionalno predstavlja 91 % vsega izvoza.

Podrobnejšo informacijo o rezultatih uspešnosti poslovanja bomo posredovali v eni izmed naslednjih številčk našega glasila oziroma takoj po zaključenem osemmesečnem obračunu.

Delovna organizacija Sava Kranj – Lokacija Kranj je prodala kar za 9,7 % nad planirano dinamiko ali za 38 % več kot v enakem obdobju lani.

IZDELKI IZ PENASTE GUME

Ker je razvoj proizvodnje penaste gume po tehnologiji kontinuirane vulkanizacije v vročem zraku v naši delovni organizaciji dosegel takšno raven, da že nekaj časa proizvajamo izdelke iz penaste gume (resda ne v velikih količinah in tudi ne redno), bi te perspektivne izdelke, njihove lastnosti, predvsem pa uporabnosti, predstavili delovnemu kolektivu Save.

Najprej moramo povedati, da so zahtevno razvojno delo pri osvajanju proizvodnje opravili sodelavci Razvojno-tehnološkega instituta. Razvili so zmesi in določili osnovne elemente tehnologije za proizvodnjo izdelkov iz penaste gume. Po ugodnih laboratorijskih rezultatih sta tehnična služba in KET izdelala napravo za prosto vulkanizacijo v vročem zraku – prototip, ki je sedaj nameščen v tozdu Cevarna. Na tej vulkanizacijski napravi, med tem večkrat adaptirani, še sedaj proizvajamo penaste izdelke. V načrtu pa je nakup nove, moderne UHF linije za vulkanizacijo penastih cevi in profilov. Projekt je že pripravljen, pri investiciji pa bo udeležena tudi Raziskovalna skupnost Slovenije.

Naj navedemo najprej bistvene lastnosti penaste gume z zaprto celično strukturo, zaradi katerih takšne izdelke uporabljajo za toplotno izolacijo in za tesnila, ki imajo določene prednosti pred običajnimi tesnili oz. profili:

- Visoka fleksibilnost (gibljivost),
- nižja trdota,
- inertni plin – običajno je to dušik v zaprtih celicah penaste gume – omogoča odlične izolacijske lastnosti,
- zaprta celična zgradba preprečuje prehod pare oz. vlage in preprečuje preveliko vpijanje vode. Površinska koža pa še dodatno ovira oba pojava.

Od sestave zmesi in izbire osnovnega elastomera pa so odvisne druge lastnosti, kot so odpornost proti različnim snovem (olje, ozon, atmosferilije) in druge fizikalno-mehanske lastnosti. Za toplotno izolacijo uporabljajo penasto gumo gostote 0,1 – 1,2 g/cm³, za tesnilne profile in protivibracijske podlage pa uporabljajo penasto gumo večje gostote, približno do 0,6 g/cm³, ki je primerno odporna proti deformacijam pod pritiskom, je pa še vedno izvrstno prilagodljiva površinam, ki jih mora tesniti.

Sodelavci Razvojno-tehnološkega instituta so razvili zmesi za penaste izdelke za obe področji uporabe.

Glede na veliko povpraševanje na trgu in ekonomski učinek pa je za Savo najbolj zanimiv in aktualen razvoj in proizvodnja izolacijskega materiala na osnovi penaste gume, ki se v svetu vse bolj uveljavlja. Do sedaj so te materiale večinoma uvažali. Na slovenskem trgu je poznan uvožen termoizolacijski material v obliki cevi in plošč iz penaste gume pod imenom Armaflex, proizvod ameriške firme Armstrong.

Marketing nam je dal podatek, da so leta 1975 uvozili termoizolacijskega materiala Armaflex za okoli 2 milijona DM, kar predstavlja količinsko okoli 200.000 metrov cevi. Podoben izolacijski material pod imenom plamaflex na osnovi poliuretana izdeluje tovarna PLAMA. Po podatkih IMP Ljubljana je poprečna struktura porabe raznih izolacijskih materialov naslednja:

klasični izolacijski materiali, kot so steklena volna, mineralna volna in ostalo, zavzemajo 90 % celotne porabe, le 10 % od celotne količine pa se porabi Armaflex – plamaflex izolacijskih cevi in plošč.

Po ocenah tržišča bo povpraševanje po tovrstni izolaciji močno naraslo. Čeprav je klasična izolacija cenejša, bodo prednosti izolacijskega materiala iz penaste gume pogojevale izpodirvanje klasične izolacije na mnogih področjih, kjer je možna uporaba penaste gume.

Termoizolacijski material iz penaste gume, razvit v Savi in imenovan IZOLIT, se po svojih lastnostih praktično ne razlikuje od uvoženega izolacijskega materiala Armaflex.

Termoizolacijski material izolit je penasta guma na osnovi sintetičnega kavčuka z gostoto 0,2 g/cm³ (čeprav ima izolit večjo gostoto kot Armaflex, ima enak koeficient toplotne prevodnosti oz. je enako dober toplotni izolator), ki se uporablja za toplotno izolacijo v temperaturnem razponu med – 75 stopinj Celzija pa do + 105 stopinj Celzija.

– Sestava gume na osnovi sintetičnega kavčuka zagotavlja veliko odpornost proti staranju in ozonu, je pa tudi negorljiva oziroma samougasljiva.

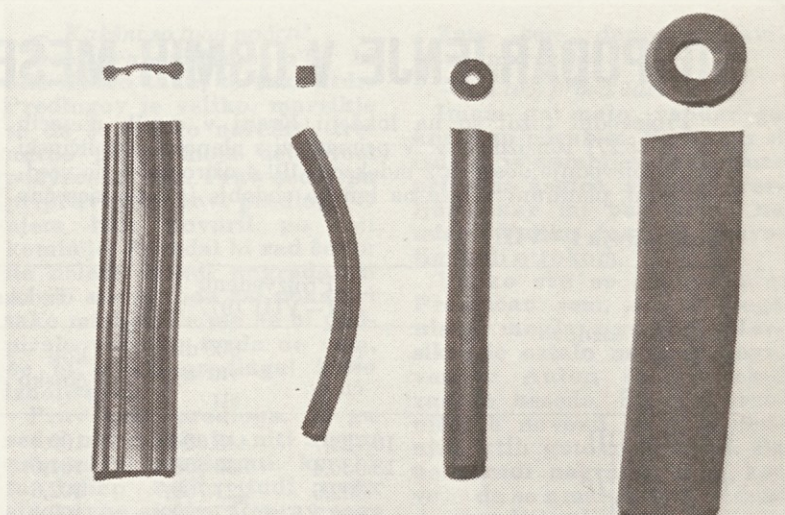
– Ker so celice zaprte, na površini pa je koža, je praktično nepropusten za vodno paro, tako da izolacijska moč med uporabo na upada bistveno.

– Odlično zvočno izolira.

– Velika prednost izolita je hitra in enostavna montaža. Nepoložene cevovode izoliramo s preprostim navlačenjem izolitne cevi na cevovod. Posamezne cevi na stikih premažemo z lepilom (savanol ND + trdilo), in zlepiamo s pritiskom. Že cevovode izoliramo tako, da vzdolžno prerezano cev (režemo z ostrim nožem) potisnemo na cev in jo spojimo z lepljenjem. Za izolacijo lokov, kolen in fittingov izolacijske členke izrežemo z ostrim nožem v šabloni pod ustreznim kotom.

Izolirne plošče montiramo na objekt, ki ga želimo izolirati, z lepljenjem, ki je potreben za vgradnjo klasičnega izolacijskega materiala in ni potrebna strokovna delovna sila. Pri izolaciji z izolitom porabimo samo eno tretjino časa.

Na obstoječi napravi, izdelani v Savi, za kontinuirano vulkanizacijo v vročem zraku ne moremo proizvajati celotnega izbora penastih cevi, ki jih ponuja Armstrong, tako da sedaj predvidevamo proizvodnjo izolitnih cevi za jeklene cevi notranjega pre-

Penasti profili različnih oblik in izolit 10–22 – termoizolacijska cev za 1/2" jeklene cevi.

mera 3/4" in 1/2", in sicer debeline stene 6 in 10 mm. Cevi bodo dolge dva metra. Izolitne cevi večjih dimenzij oz. celoten izbor dimenzij, kot jih ima Armaflex, bomo mogli izdelovati šele na UHF liniji. Predvidena je tudi proizvodnja plošč, in sicer velikosti 500 × 1000 mm, debeline 6 in 10 mm.

Glavna področja uporabe

Izolirne cevi, debeline stene 6 mm, uporabljamo za zaščito cevi za pretok hladne vode pred nastajanjem vodnega kondenzata oziroma za toplotno izolacijo.

Izolirne cevi, debeline stene 10 mm, uporabljamo za izolacijo toplotnega centralnega gretja (temperatura 70 stopinj – 90 stopinj Celzija); toplotne izgube se zmanjšajo za 60 – 70 % v primerjavi s toplotnimi izgubami v neizoliranih ceveh. Izolitne cevi te debeline stene uporabljamo za izolacijo klimatskih naprav, kjer tudi zvočno izolirajo.

Izolirne plošče raznih debelin uporabljamo v enake namene kot cevi in še v hladilni tehniki.

Pri proizvodnji izdelkov iz penaste gume imamo tudi nekatere probleme.

Za penasto gumo z zaprtimi porami in gladko, homogeno kožo je potrebna zmes, ki ima naslednje tehnološko pogojene predelovalne lastnosti:

- visoka plastičnost,
- dobra brizgljivost in stabilne oblike surovca,

– hitri začetki vulkanizacije.

Da bi dosegli vse te lastnosti, je potrebna visoka tehnološka in delovna disciplina.

Zaradi navedenih lastnosti moramo zmesi mešati celo v treh stopnjah, gotove zmesi pa je treba porabiti najpozneje v enem do dveh dneh po domešanju pospeševalcev. Nihanja v začetkih vulkanizacije, ki so posledice npr. nezadostne homogenizacije zmesi pri mešanju ali predolgega časa skladiščenja, so zaradi neenakomerne poroznosti izdelka opazna takoj, ko profil izstopi iz naprave za vulkanizacijo. Neenakomerna poroznost, ali drugače povedano velika dimenzijska odstopanja, pa je še posledica nihanja temperature v napravi (za kar so penasti izdelki še veliko bolj občutljivi ševoliko občutljivi kot običajni izdelki iz polne gume), neenakomerne hitrosti izvlečenja profila iz naprave (zaradi spodsavanja) in drugih dejavnikov. Glede na sedanja nihanja temperature in druge tehnološke zahteve, ki še niso v celoti zagotovljene, bomo napravo za vulkanizacijo v vročem zraku kmalu rekonstruirali. Ta rekonstrukcija naj bi zagotovila konstantne vulkanizacijske pogoje (temperatura, hitrost), hkrati pa se bo povečala zmogljivost linije. Z dodatnim gretjem se bo temperatura dvignila namreč od sedanjih 180 stopinj Celzija na približno 200 – 220 stopinj Celzija. Franci Vehovar

IZLET SAVSKIH INVALIDOV

V soboto, 10. 9. 1977, smo odšli izpred Creine na izlet v Škocjanske jame in Lipico.

Po kratkem postanku v restavraciji Risnik v Divači, kjer smo tudi naročili kosilo, smo se odpeljali v prelepe Škocjanske jame. Za Škocjanske jame pravijo, da so deklica z dežele, ker so povsem naravne brez dodatnega blišča. Za prenekaterega našega člana je bil obisk v jami precejšen napor, saj je bilo poldrugo uro hoda.

Po kosilu smo odšli v Lipico, kjer smo si ogledali dresurni spored lepih lipicanskih konj in lepo urejeno okolje. Najmlajša udeleženka izleta je preizkusila jahalne veščine na pritlikavem poniju, pa temu ni bila vseh ježa, in je dobila opomin. Po popoldanskim malici v Dutovljah smo se odpeljali proti Kranju, kamor smo prispeli ob 21. uri.

Lepo se zahvaljujemo vsemu kolektivu in družbenopolitičnim organizacijam, da so nam omogočili, da smo tudi invalidi lahko prebili dan veselo razpoloženi.

A. F.

V RUMI BOMO ZGRADILI VELIKO SKLADIŠČE

»Z ozirom na to, da je področje Vojvodine in sploh Srbije najgostejše prepreženo z našimi trgovinami in da je eden največjih potrošnikov naših izdelkov, a da tukaj praktično nimamo nobenega skladišča, je taka gradnja nujna. Zaradi pomanjkanja skladišč je bila prodaja precej otežkočena. Izpopolnjevanje, posodabljanje prodaje neizogibno zahteva takšno skladišče, kot ga bomo sedaj gradili.

Pri odločitvi, da Sava zgradi takšno skladišče, je bil prvotno predviden Beograd. Po nekajletnem iskanju lokacije v ožjem krogu Beograda smo se odločili za Ruma. Za to je bilo več razlogov: Ruma geografsko leži na mestu, od koder je vezana na vse strani, z vsemi večjimi mesti, še posebej ob avtocesti Beograd-Zagreb-Ljubljana. Poleg tega smo dobili v Rumi ugodno lokacijo ter veliko, relativno ceneno zemljišče (56.000 kv. m), tukaj je naš obrat.

V prvi fazi bo zgrajeno 2400 kv. m, v končni pa bo celotna površina skladišča 10.000 kv. m. Skladišče bo z našimi izdelki oskrbovalo vso Vojvodino, Mačvo, Beograd in Slavonijo. Pa tudi na tem področju (Ruma, op.p.) bo omogočena dobra prodaja vseh izdelkov celotne Save.

Navedena izjava je bila posneta 15. septembra na sedežu gradbenega podjetja Novogradnje Ruma, govoril pa je tovariš Dragan Čuk.

Sem smo namreč prišli na pogovor, ker je omenjeno podjetje prevzelo izgradnjo našega skladišča. Iz pogovora boste lahko razbrali, zakaj je primer zanimiv za opis v časopisu.

— *Tovariš Čuk, ali bo zgrajeno samo skladišče ali bo v njem prostora tudi za montažo in demontažo autoplaščev?*

V zasnovi je najpreje mišljeno skladiščem, medtem ko so vsekakor možnosti tudi za servisno dejavnost. Sicer pa nam bosta velikost skladišča in zemljišča omogočala postavitev kompletnega servisa za pnevmatiko za osebnih in tovornih avtomobile, morda tudi servis za pranje avtomobilov. Ker je v bližini protektirnica, bi nam skladišče lahko služilo kot odkupno prodajno mesto.

Novogradnje Ruma, direktor Đorđe Cvejić

Tovariš direktor, vaše podjetje je prevzelo izgradnjo našega skladišča. Kdaj boste začeli delati, za kdaj predvidevate zaključek gradnje?

Delati smo pričeli danes (15. sept. 1977, op.p.), zaključek pa bo 25. decembra 1977. Kar se tiče objekta, bo grajen klasično. Zelo lahka in racionalno konstruirana jeklena konstrukcija bo nosilni del, obložena in pokrita pa bo z durisolom. Ta dva gradbena elementa zelo pospešita gradnjo, tako da smo tudi zaradi teh razlo-

gov prevzeli gradnjo. Menimo, če ne bo kakšnih posebnih vremenskih težav, bo gradnjo možno zaključiti 25. 12. letos.

— *Ali boste pri gradnji uporabili veliko mehanizacije?*

Seveda. Največji del dela bo opravljen z mehanizacijo: od izkopa do pokrivanja. Ročno delo bo le tisto, kar se s stroji ne da narediti (obrtiška dela idr.).

— *Pogodba med vami in Savo določa »ključ na roke«. Toda vi ne delate sami!*

Da. Toda mi smo se s koooperanti že pred časom dogovorili, da nam bodo pravočasno zagotovili ves gradbeni material in elemente. Dospelj ni bilo večjih težav.

— *Čeprav je težko primerjati, pa bi vseeno želel odgovor na vprašanje cena kv. m?*

Tega objekta ne morete primerjati npr. s stanovanjskim kv. m ali nasploh s kv. m. Ta objekt je prvi izmed projektiranih, zato

Zaskrbljen obraz Dragana Čuka na srečo ni odraz poslovnih težav.

bodo v njem ali poleg priključki za nadaljnjo izgradnjo. Poleg tega bo v novozgrajenem skladišču še pisarniški prostor, centralno ogrevanje. Zato se torej ne da primerjati z navadnim skladiščem.

— *Kolikšen % dela predstavlja ta gradnja za vaše podjetje?*

Ta objekt za nas, za naš celotni letni dohodek predstavlja 7–8 %.

— *Načrt ni tipski. Kdo pa ga je izdelal?*

Načrt je izdelalo podjetje Projekt Ruma, s katerim zelo tesno sodelujemo in pri gradnji takih objektov pogosto skupaj nastopamo (na licitaciji, op.p.).

Od leve proti desni: Dragan Čuk, Savčan iz Rume, Vladimir Kocan, inž. arh., direktor Ruma Projekt, Đorđe Cvejić, direktor Novogradnje Ruma, poslovodja gradbišča, ter Andrej Košič. Posneto na dvorišču Novogradnje Ruma.

— *Ali je Sava postavila kakšne pogoje, kar se tiče kvalitete in roka izgradnje?*

Da, je. Nenavadno ostre.

Penali so obvezni po uzancah, navadno znašajo 1 promilo, Sava pa je postavila 0,5 % in le-te dosežemo že v osmih, desetih dneh zakasnitve. Torej, veste, kaj je naš interes.

Pri tem naj še enkrat poudarim, da bo za nas vreme v septembru in oktobru izredno važen dejavnik pri realizaciji projekta. Še posebej zato, ker bo na terenu precej mehanizacije, teren pa je prsten, brez poti in v deževju je skoraj nemogoče delati. Računamo torej, da bodo do novembra, ko se začne deževje, najtežja dela opravljena.

DRAGAN ČUK — V ta projekt se vključuje tudi elektrogospodarstvo Vojvodina, PTT mreža, vodovod. To pomeni novo, urbanizirano kompletno cono, tako imenovana cona B, v kateri bodo locirani vsi bodoči proizvodni in drugi gospodarski objekti.

Cena zemljišča zgleđa morda prvi hip velika, vendar pa je treba upoštevati, da bo vsaka nadaljnja faza gradnje cenejša, ker bo skladno s prvo fazo izgradnje urejena tudi vsa infrastruktura, ki je razmeroma draga. Mislim, da morajo biti do novega leta zgrajeni glavni in spremljajoči objekti, tako da bi jih 1. 1. 1978 lahko začeli uporabljati. Mi bomo v planu realizacije za prihodnje leto to tudi upoštevali.

ANDREJ KOŠIČ — Vemo, da je pri tem projektu zares veliko sodeloval in pri razreševanju številnih problemov pomagal tov. Vladimir Kocan, inž. arh., direktor podjetja Ruma Projekt (Kljub vabilu, naj se tudi on vključi v pogovor, je tov. Vladimir Kocan to odklonil).

DRAGAN ČUK — Pa tudi številni drugi v občini so prizadevno pomagali, da nam je uspelo v razmeroma kratkem času urediti vso potrebno dokumentacijo za za-

četek gradnje. Še posebej zato, ker smo imeli mi nekatere posebne zahteve: že s samo lokacijo in z izgledom hočemo poudariti, da je to Savin objekt.

Tovariš KOCAN nas je v celoti razumel in sprejel tudi naše predloge sprememb in dopolnitev načrta, ker želimo, da bo objekt čimbolj funkcionalen. Tovariš Kocan je povedal, da je bil dvakrat tudi v Savi v Kranju, kjer je s tov. Skumavcem in Đorđevićem obravnaval pripravljen načrt.

DRAGAN ČUK: Objekt bo vsekakor na ravni ugleda Save.

Prav ta dan, ko je bil ta pogovor posnet na magnetofonski trak, so zakopali in zaorali bagri na zemljišču, kjer bo čez dobre tri mesece že stalo novo, moderno skladišče Save. Ker bralcu slika razkopenega zemljišča ne bi »povedala« ničesar, je tudi »posnel nisem«. Dogovorili pa smo se, da bo tov. Čuk poskrbel, da bomo gradnjo, rast lahko spremljali tudi s fotografij. Torej, informacije o tem bomo še objavili.

Sogovornikom se zahvaljujem za informacije, delavcem Novogradnje pa želimo čimveč lepega vremena in uspešno delo. Obveza je velika!

POPRAVEK

V 17. številki Save smo objavili članek z naslovom Vozniki, pozor! Žal nam je pri prelomu izpadel podpis oz. navedba vira, od koder smo informacijo povzeli. Opravičujemo se uredniku tov. Francu Obolnarju in uredništvu Interevropce, od koder je bil članek v celoti povzet.

Urednik

SAVA NA ZAGREBŠKEM VELESEJMU

Zagreb, 9. sept. Že tridesetič po vojni so odprli zagrebški jesenski velesejem, našo največjo tovrstno prireditev. Na sejmu, ki bo odprt do 18. septembra, razstavlja več kot 1300 domačih in 5000 tujih razstavljalcev iz 62 držav z vseh celin. Obiskovalci bodo videli najpomembnejše domače in tuje izdelke, saj je razstavljalcem na voljo 300 tisoč kvadratnih metrov razstavnih prostorov.

Takšne in podobne informacije smo lahko zasledili v dnevnem časopisju dan po otvoritvi sejma. Težko si je predstavljati vse razsežnosti, ki so bile tu navedene, zato si je prenekateri državljan, pa naj si je bil s severa ali juga naše domovine, zaželel ogledati to prireditev zasebno, še več pa je bilo tistih, ki so si pod pretvezo službenega obiska čisto zasebno ogledali vse tisto, kar jih je zanimalo, službeni del pa so videli tako mimogrede.

V torek, 13. septembra, sem se znašel na velesejmu z beležnico v roki in fotografskim aparatom preko rame. Moja naloga je bila jasna: Napiši o našem »štantu« za glasilo Sava. Lepa, a nehvaležna naloga. Zakaj? Razumljivo je, da imamo ljudje različne okuse in poglede na določene stvari. Kar je všeč meni, nekomu drugemu ni in obratno. Biti torej ocenjevalec ali celo kritik, ni hvalno delo. No, naj bo tako ali drugače, naš »štant« sem si ogledal podrobno, ga poslikal v črno-beli in barvni tehniki, prisluhnil sem naključnim obiskovalcem in tudi tistim, ki so pridno gledi stole v naših improviziranih govorilnicah.

Prvi vtis, ki sem ga dobil, je bil, da je bil naš razstavni prostor v paviljonu, ki je bil odmaknjen od glavnih poti, ki vodijo obiskovalce po sejmu. Na vhodu je bil manj kot skromen naslov naše delovne organizacije, lahko bi zapisal, da je bil skoraj žaljiv, tako skromen je bil. Ob vhodu v sam

paviljon ugledam razkošen razstavni prostor Borova, sledi Tigar in tam na koncu – v kotu Sava. Na hitro si ogledam prva dva in priznati moram, da so si iz leta v leto precej podobni. In že stojim, gledam »štant«, ki naj bi ga po delovni zadolžitvi tistega dne ocenil za vse tiste Savčane, ki ga niso videli. Sprehodim se ob njem, zastavljam si vprašanje za vprašanjem. Splošen vtis je dober, posamezni izdelki so predstavljeni na način, ki ni običajen za takšne razstave. S petico bi ocenil razstavljeno avtopnevmatiko, saj je kar »bodla« v oči v pozitivnem smislu. Avtorica idejnega osnutka, naša sodelavka Helena Rančigaj, je predvidela, naj bi tekhalno površino – dezene pobarvali z bronzo in s tem dosegli, da so dezeni izstopili in je bila to velika poživitev za izdelke, ki so po svoji naravi črni. Prav tako so bile bronzirane dimenzije posameznih avtoplaščev in napis Sava. Lepo sta bili nakazani zgradbi radialnega plašča za osebne in tovrstne avtomobile. Pri radialnem plašču za tovorni avto je bilo lepo vidno nosilno ogrodje iz jeklenega korda, lega in smer posameznih vložkov v pasu in tudi debelina bočnic in tekhalne površine. Enako je bilo tudi pri radialnem plašču za osebni avtomobil, le da je bilo tu vidno nosilno ogrodje iz rejonskega tekstilnega korda. Ta prikaz je bil »specialiteta« za slučajne obiskovalce in tudi za trgovce, ki so obiskovali naše razstavne prostore.

Razstavni prostor, ki je bil namenjen umetnemu usnju, je bil sicer okusno aranžiran, vendar je dajal občutek praznosti. Na mestu, določenem za ta artikel, bi se dalo razstaviti tudi več kot samo dve samcati lutki, oblečeni v usnje. Res je sicer, da izdelke iz tozda Umetno usnje razstavljamo na specializiranih sejmih, vendar ne bi smeli slabo izkoristiti drago plačanih razstavnih prostorov tu ali kjerkoli drugje.

Ležalnimi blazinami je bil namenjen tretji vpaddlivejši del na razpotegnjenem »štantu«. Kaj naj zapišem o njih? Vsekakor to, da so bile prijetna poživitev za oči: novi vzorci, vabljive barve in preprosta aranžiranost. Ob njih so se ustavljali vsi tisti, ki na sejem niso prišli zgolj službeno, ampak so želeli videti nekaj takšnega, kar bi želeli kupiti za prihodnje letovanje.

Čisto v kotu pa smo obiskovalcem prikazali obnavljanje avtoplaščev. Res je sicer, da je to majhen del naše proizvodnje, vendar ima veliko bodočnost in prav na tem bi bilo potrebno graditi reklamne akcije. Menim, da se tega premalo zavedamo, kar je bilo videti tudi na tem sejmu.

Vzporedno s temi glavnimi »atrakcijami« našega razstavnega prostora pa so bili razstavljeni v ličnih vitrinah izdelki iz TTI, Rume in Vulkana. Malo izdelkov in v miniaturi (komplet cevi,

narezanih po nekaj centimetrov) v vitrinah stisnjenih ob ogrodje »štanta« ni najboljša reklama za tisoče izdelkov, ki jih pri nas izdelujemo. Se mar bojimo pokazati transportni trak, izdelke tozda Prevleke valjev, stiskane izdelke, penasto gumo in podobno. Zavedam se, da izložbeni prostor ni primeren za sto izdelkov in več, res pa je, da se take napake ponavljajo iz leta v leto, izdelke, ki ne gredo najbolje v denar, torej neradi razstavljamo. Je to prav?

Pa prisluhnilo še nekaterim izjavam obiskovalcev sejma!

• **TOMISLAV OSTOVIDOV**, direktor sektorja domačih razstavljalcev Zagrebškega velesejma: »Štant« Save je izredno lepo urejen, kratko povedano, to je »štant« po našem okusu.«

• **RATIMIR LESIČ**, šef prodajnega področja za Hrvatsko in obenem šef »štanta«: Pozitivna razlika med razstavnim prostorom v lanskem in letošnjem letu je ogromna. To se vidi po obisku, po sestavi kupcev in obiskovalcev, kar je razvidno tudi iz delovne knjige, ki jo vidimo na razstavnem prostoru. Tokrat je za spremembo dobro poskrbljeno za reprezentanco, kar smo v preteklih letih pogrešali. Zavedati se moramo, da je prisotnost Save na tej prireditvi nujna, saj je pri konkurenci čutiti večjo reklamno de-

Živobarvno umetno usnje in njegova praktična uporabnost je vzbujalo splošno zanimanje obiskovalcev sejma.

javnost kot v preteklih letih. To želim poudariti predvsem zaradi tega, ker sem iz razgovorov s tovariši iz Kranja razbral, da razpravljajo o tem, da Sava v prihodnje ne bi sodelovala na tem sejmu. Nerazumljivo bi namreč bilo, da vsi ostali sodelujejo, nas pa tu ne bi bilo. Trditev, da se tu ne sklepajo veliki posli, je resnična. Važen pa je osebni stik s kupci, kar je včasih vredno veliko več kot je to sprva videti.

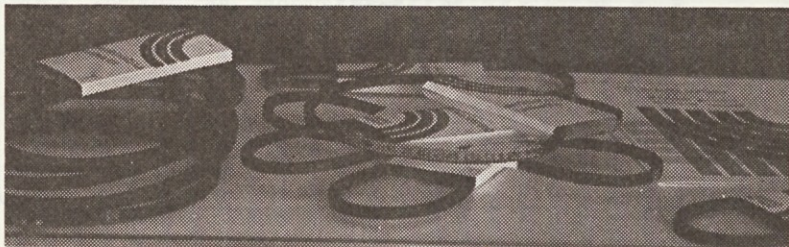
• **NIHOD MUTEVELIĆ**, šef prodajnega področja za BIH: Čeprav sem na razstavnem prostoru prišel šele pred časom, lahko rečem, da je tokrat »štant« izpopolnjen, obiskovalcev je dovolj, kupci pa sprašujejo predvsem po rokih dobav, saj je znano, da naših izdelkov primanjkuje. Spremenile so se prodajne navade. Včasih je kupec kupil robo, jo držal v skladišču in jo prodajal ob povpraševanju, danes pa jo naroči šele takrat, ko je povpraševanje po izdelku že aktualno. Primer: včasih smo zimsko pnevmatiko

žal ne moremo poslati. Ko smo pred leti opozarjali na pomanjkanje prodajal za prodajo preko lastne trgovske mreže, se nekateri z nami niso strinjali, kmalu pa se je pokazalo, da smo imeli prav. Zato ne bi bilo napak, da nam tudi tokrat prisluhnete in zagotovite robo za naše kupce.

• **RADISLAV STEFANOVIĆ** – prodajni referent skupnosti tozdov VULKAN Niš: Razstavljamo v sklopu podjetja Sava. Tu imamo nekaj izdelkov, vsak dan pa je na sejmu prisoten prodajni referent iz Niša, da informira o naših izdelkih. Veliko povpraševanje kupcev je po semeringih, po našem novem izdelku – hladilni cevi za avtomobile, ceveh za zaviralne sisteme, visokotlačnih spiralnih ceveh in po posebnih gumicah, ki se uporabljajo kot stabilizatorji pri avtobusih. In kaj menim o »štantu«? Mi nismo mogli vplivati na pripravo »štanta«, prav tako nismo mogli vplivati na izbor razstavljenih artiklov. Menim, da bi bil razstavnim prostorom

je letos naš razstavnim prostor med boljšimi v zadnjih letih, kar še posebej velja za tisti del, kjer je bila razstavljena avtopnevmatika. Prevladovalo je mnenje, da bi se dalo na obstoječem prostoru prikazati večji izbor naših izdel-

kov. Pripomba velja tudi barvi celotnega paviljona, ki je bil črn. Za dobro počutje gostov, domačih iz Save in tujih, ki so bili številni, sta dobro skrbeli hostesi Branka Lesić in Jasmina Čirić. J. Jereb

Klinasti jermeni, izdelek Tovarne tehničnih izdelkov, razstavljeni na zagrebškem velesejmu.

IZVOZNE USMERITVE...

Nadaljevanje s 1. strani

odstotkov, vendar to vsaj v prvem polletju skoraj ne bo mogoče, ker cene avtopnevmatiki v Zahodni Evropi in tudi drugod po svetu zaradi presejanja ponudbe nad povpraševanjem padajo.

Prodaja TTI – izvoz

Ko pregledujemo realizacijo izvoza v letošnjem letu in leto pramerjamo z izvozom v istem obdobju preteklega leta, se nam kaže raznolika slika.

Velopnevmatika je ostala količinsko na isti ravni, približno 900.000 kom. plaščev in približno 1.600.000 zračnic, medtem ko se je vrednost devizne realizacije zvišala za približno 24 %.

Pri izvozu cevi pa je velik količinski upad v primerjavi z letom 1976, saj smo v istem razdobju lani izvozili približno 1,6 milijonov metrov cevi v vrednosti 600.000 dolarjev, medtem ko smo letos izvozili le 880.000 m cevi v vrednosti 330.000 dolarjev.

Izvoz industrijske pnevmatike je v letu 1977 količinsko nazadoval od 54.000 kompletov na 48.000 kompletov, vendar je bila dosežena poprečna devizna cena za 12 % višja glede na poprečno ceno v letu 1976. Enako stanje je pri izvozu termoforjev.

Po stanju ob koncu avgusta smo izvozili letos 120.000 komadov, pri čemer smo dosegli poprečno ceno 1 dolar 1 komad, v letu 1976 pa smo prodali v istem razdobju 235.000 komadov po ceni 0,83 dolarja na komad. To pomeni, da se je letos cena zvišala poprečno za 17 %.

V letošnjem letu smo pričeli osvajati tuj trg tudi s profili. Ugotavljamo, da so dosežene cene dokaj ugodne, tako da obstajajo vse možnosti za razširitev tega dela prodaje.

Če na kratko povzamemo stanje izvoza proizvodov iz skupnosti tozdov TTI lahko rečemo, da je izvoz količinsko enak ali v nekaterih skupinah izdelkov znatno zmanjšan, devizna vrednost izvoza pa je manjša za 1 %.

Ob primerjavi z realizacijo v istem razdobju lani je izvoz vrednostno za 1 % manjši, glede na doseganje letnega plana 1977 pa je indeks 95. Zaradi tega bomo morali vsekakor pospešiti izvoz v

zadnjem četrtletju, da bo oskrba s potrebnim reprodukcijskim in tudi uvoznim materialom nemotena.

Izvoz umetnega usnja pa je letos kljub velikim težavam pri vključevanju v vrste dobaviteljev avtomobilski industriji dosegel napredek, saj izvoz v avgustu 1976 izkazuje prodajo okoli 228.000 kv. m usnja v vrednosti 408.000 dolarjev, ob čemer smo dosegli poprečno ceno 1,79 dolarja na kv. m, v letu 1977 pa smo izvozili 273.000 kv. m v vrednosti 515.000 dolarjev po ceni 1,85 dolarja na kv. m, kar pomeni 6 % povečanje cene.

V letu 1977 se je preko naše izvozne službe realiziral tudi izvoz cevi iz proizvodnega programa Vulkan Niš na konvertibilno plačilno področje v vrednosti približno 100.000 dolarjev.

Stanje in izkušnje v letu 1976 in 1977 nam narekujejo izvozno politiko v letu 1978, kjer bo potrebno doseči količinsko enako raven kot v letu 1976, s čemer bi nam uspelo zadržati že pridobljena tržišča. Vsekakor bomo tudi v naslednjem letu skrbeli, da bomo dosegli kar najbolj ugodne cene.

Da bi dosegli zastavljene cilje, bo potrebno še tesneje sodelovati tako s proizvodnjo kot z razvojno službo. Samo to nam bo omogočilo stalno spremljati zahteve tržišča.

Konec avgusta 1977 je znašala realizacija izvoza:

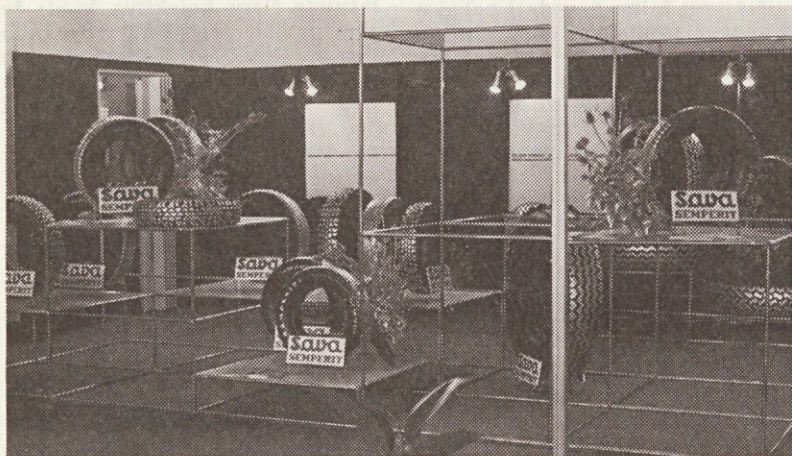
TTI	2.172.000 dolarjev
Umetno usnje	408.000 dolarjev
Vulkan Niš	100.000 dolarjev

Skupaj 2.680.000 dolarjev, od tega je izvoz v države SEV udeležen le s približno 100.000 dolarji, izvoz v države v razvoju s približno 30.000 dolarji, vse ostalo pa pomeni prodajo blaga na tržišče s konvertibilno valuto.

Izvoz oziroma blagovno menjavo z LR Madžarsko nameravamo v naslednjem letu povečati; ustrezne priprave že tečejo.

Vzrok za zmanjšan izvoz v države v razvoju pa je v nemirnem političnem položaju v državah Bližnjega vzhoda.

Vsekakor se bo potrebno v naslednjem letu prizadevati za oživitve izvoza v dežele v razvoju, za kar se je slovensko gospodarstvo tudi že pripravilo z organiziranjem ustreznih konzorcijev.

tiko v takem času že odposlali našim kupcem, tokrat pa predvidevamo to prodajo za konec desetega meseca oziroma v prvi polovici enajstega meseca. In po čem kupci največ sprašujejo? V teh nekaj razgovorih, ki sem jih imel s strankami tu na velesejmu in nasploh, ugotavljam, da je največje zanimanje za pnevmatiko, gumiran tekstil in velopnevmatiko. Če bomo hoteli obdržati stranke, bomo morali bolj prisluhniti željam kupcev in zagotoviti robo. Lahko povem, da skoraj ne mine dan, da mi iz Kranja ne bi telefonirali, tega in tega vam

lahko večji, s tem pa tudi pestrejši izbor izdelkov. Pri nas v Nišu izdelujemo približno 4.000 izdelkov, tu pa jih imamo razstavljenih nekaj deset. To pove dovolj.

• **FRANC VIDMAR** – vodja skladišča gotovih izdelkov Sava Kranj: Moji vtisi? Premajhna reklama pri vходу, premalo izkoriščen razstavnim prostor, vsi drugi jugoslovanski proizvajalci so v prvem planu, mi pa smo čisto v kotu na koncu paviljona.

Tako. Na koncu smo. Treba bi bilo potegniti črto in napraviti zaključek. Splošna ugotovitev tistih, ki so naš štant videli, je, da

Zagrebški velesejem ni samo prikaz dosežkov domače in tuje industrije, temveč tudi mesto za poslovne razgovore in sklepanje pogodb. Posnetek je bil narejen v našem prostoru na zagrebškem velesejmu 77.

HIŠNI RED V POČITNIŠKEM DOMU POKLJUKA

Z željo, da bi čim večjemu številu članov kolektiva zagotovili prijetno počutje in bivanje v počitniškem domu na Pokljuki je svet za izobraževanje in socialno varstvo na zadnji seji dne 1. 9. 1977 obravnaval hišni red, po katerem naj bi se v bodoče ravnali v počitniškem domu na Pokljuki.

Da bi hišni red poznali vsi obiskovalci – letovalci doma, ga tudi v celoti objavljamo.

HIŠNI RED

1. Vsak letovalec mora ob prihodu izročiti oskrbniku napotnico, ki jo dobi v kadrovske splošnem sektorju v Savi. Oskrbnik dovoli bivanje samo tistim, ki imajo napotnico.

2. Letovalec ima pravico bivati v sobi, kjer dobi s posteljnino opremljeno posteljo, biti v dnevni sobi, uporabljati kuhinjo shrambo, sanitarije in druge prostore.

3. V kuhinji, ki je opremljena z vsemi kuhinjskimi pripomočki, lako pripravlja hrano.

4. Vsak letovalec mora vzdrževati v domu in tudi izven njega red in čistočo. Po vsakem kuhanju mora pomiti posodo, štedilnik in ostale prostore, ki jih je uporabljal.

5. Posebno je treba paziti, da z odpadki ne zamaši odtokov. Odpadke je treba odlagati v ustrezne posode.

6. Letovalec ne sme poškodovati premičnine. Pravilno je treba vključiti in izključiti radio in televizijo.

7. Če letovalec poškoduje inventar, mora plačatidejansko škodo.

8. Ob odhodu iz doma mora vsakdo pospraviti za seboj, to je hrano, embalažo itd.

9. Izven doma ni dovoljeno uporabljati inventar (deke).

10. Smučarsko opremo je treba zložiti v določen prostor.

V dnevni sobi in sobah ni dovoljeno hoditi s čevlji, zlasti ne s težkimi in mokrimi smučarskimi čevlji.

11. Letovalec, ki ne bo upošteval predpisanega hišnega reda, v bodoče ne bo več dobil napotnice za letovanje v počitniškem domu na Pokljuki.

Še posebno opozarjamo na nekatere točke hišnega reda. Četrta točka opozarja na red in čistočo v kuhinji. Ta je še posebno izpostavljena, ker jo lahko uporabljajo vsi letovalci.

Kuhinjski inventar je potrebno po uporabi skrbno očistiti in vrniti na določeno mesto. Po vsaki uporabi štedilnika (plinski, električni) preverite, če je izključen. Razne jedi ne mečite v odtok, temveč v pripravljeno posodo, kar je navedeno v točki pet.

Tudi tiste letovalce, ki so tako »dobri«, da za druge goste puščajo prehrabne artikle, opozarjamo, naj jih vzamejo s seboj, ko grejo domov.

Dogaja se, da gost gre z deko počivat v naravo. Deke se pri tem umažejo. Zato hišni red določa, da inventarja ni dovoljeno nositi izven doma. Da je v zimskem času v našem domu največ gostov, je razumljivo. Tudi za smučarske rekvizite (smučarski čevlji, smuči, palice...) je poseben prostor.

V dnevno sobo in ostale prostore hodite v copatah.

REZERVACIJA Z NAPOTNICAMI

Dogaja se, da nekateri delavci rezervirajo ležišča v počitniškem domu na Pokljuki, potem pa brez pravočasne odpovedi ne izkoristijo tega. S tem nekomu drugemu onemogočajo letovanje – ležišča pa niso zasedena.

Vse zainteresirane opozarjamo, da dosledno upoštevajo samoupravno dogovorjen način letovanja v domu na Pokljuki; dogovor o tem je sprejel svet za izobraževanje in socialno varstvo na 3. seji, ki je bila 25. 3. 1977.

Ko dobite napotnico, letovanje lahko odjavite vsaj pet dni pred odhodom, sicer bomo stroške zaračunali. Upravičeni so samo razlogi: bolezen, smrt, nesreča.

Za tak način smo se morali odločiti zaradi neljubih nevednosti.

Pokljuka bajta, kakor smo jo včasih imenovali, stoji v idiličnem gozdičku in mnogi Savčani jo dobro poznajo.

LETOVALNA SEZONA 1977

Najprej želim povedati nekaj o domačih prikolicah ter perečem vprašanju dodeljevanja prikolic med kolektivnim dopustom.

Vedeli smo, da bo povpraševanje po tej vrsti letovanja veliko, pa smo prav zaradi tega v glasilu objavili kriterije. Ko smo zbrali vse prijave in jih razmestili po zelenih terminih, je še vedno ostalo veliko proslincev, ki bi želeli letovati med kolektivnim dopustom. Toda vsem nismo mogli ugoditi.

Predsedstvo sindikata je pregledalo spiske za letovanje v prikolicah med kolektivnim dopustom. Pripomb na tako delitev ni bilo, toda vsi smo vedeli, da je še preko 100 delavcev, ki bi želeli letovati v tem času.

Predno smo vpisovali letovalce po zelenih terminih, smo se v oddelku menili tudi o možnosti, da bi tozdom razdelili prikolice glede na število zaposlenih. Ugotovili smo, da je to nesmiselno in nepravilno. Prav to nam očitajo sodelavci obrata III na Vrhniki. Razburjeni so bili prav zaradi tega, ker niso dobili svoje prikolice.

Že v uvodu sem povedal, da mnogi proslinci niso mogli letovati v zelenem terminu, čeprav so izpolnjevali pogoje, ki smo jih navedli v glasilu, ko smo objavili informacije o letovanju v letu 1977.

Odpadli so tudi nekateri delavci – Savčani, ki so imele že po 17 let delovne dobe in so sedaj prvič zaprosili za letovanje med kolektivnim dopustom v prikolici. Ti delavci imajo gotovo nad 25 dni dopusta in bi lahko letovali tudi v kakšnem drugem terminu, ne samo prav v času kolektivnega dopusta. Toda ti delavci so hoteli ali letovati med kolektivnim dopustom ali pa zaradi užaljenosti niso hoteli na letovanje. Ponudili smo jim tudi letovanje drugje v terminu kolektivnega dopusta. Toda vztrajali so samo pri tem: »Hočem prikolico med kolektivnim dopustom in nobenih drugih vrst letovanja.« Tudi kraj je bil točno določen.

Menim, da med kolektivnim dopustom mnogo bolj upravičeno

letujeta člana kolektiva, ki sta že vsaj pet let zaposlena v Savi. Ti delavci imajo manj dopusta. To so mlade družine z otroki, katerih matere morajo večkrat porabiti del svojega dopusta zaradi bolezni otroka. Mislim, da so take presoje upravičene.

Večkrat sem slišal pripombe, da med kolektivnim dopustom eni in isti Savčani letujejo v savskih prikolicah. Take in podobne govorice so neresnične in neutemeljene. Da si nekateri Savčani znajo organizirati letovanje dvakrat v letu, in sicer pred sezono in po njej, je odvisno samo od njihovega planiranja (deljenega) letnega dopusta.

Tak način letovanja v juniju in septembru je cenen (pred in posezonske cene), avtokampi niso polno zasedeni, vreme je navadno lepo in tudi morje toplo. Poleg vsega pa še ne povečujejo navala med glavno sezono.

Na Malem Lošinju (avtokamp Čikat) je med kolektivnim dopustom večkrat izpadel električni tok zaradi preobremenjenosti električnega omrežja. Podobno se je dogajalo tudi v Poreču v Zeleni Laguni. O tem smo obvestili tudi vodstvo teh avtokampov. Odgovorili so nam: »Šta možemo ako je taka gužva.« Tak naval je bil v drugi polovici julija.

Nekaj pritožb je bilo tudi zaradi neurejenosti in opreme prikolic. Vsi ste bili obveščeni, da smo sedem prikolic posodili na Tolminsko. Te prikolice so uporabljali šest mesecev. To pomeni toliko kot tri naše letovalne sezone. Prav gotovo so bile te prikolice nekatere bolj, nekatere manj, poškodovane. Zaradi sorazmerno kratkega časa nismo mogli vseh usposobiti tako dobro, kot so urejene prikolice, ki smo jih uporabljali šele dve ali tri poletne sezone.

Nekateri letovalci so se pritoževali nad čistočo in neredom, na katerega so naleteli ob zamenjavi izmen (neoprana posoda, umazan hladilnik). Mislim, da so odveč kakršnekoli besede. Nekateri letovalci so zapustili zelo vzorno očiščeno prikolico.

Rado Plahuta

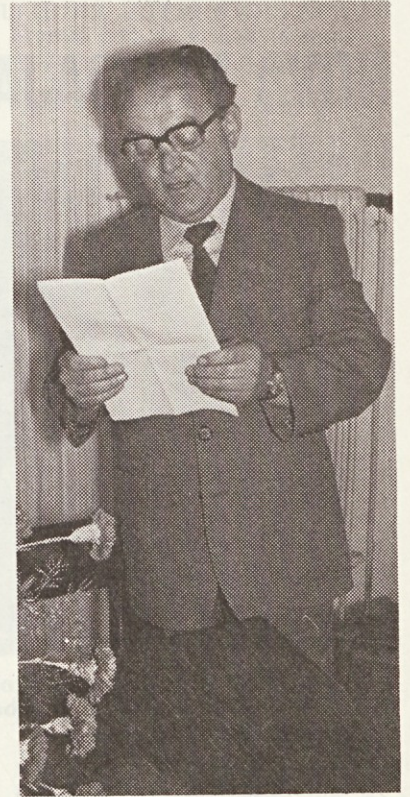

Članstvo v zvezi komunistov ne pomeni nikakršnih večjih pravic – ampak večjo odgovornost!

(Nadaljevanje s 1. strani)

V teh letih samoupravnega razvoja smo zelo napredovali ne samo na gospodarskem in političnem področju, ampak tudi na idejnem področju, saj je vedno bolj prisotno zavestno pojmovanje socialistične morale in etike. To pa je tista vrlina, ki nas komuniste loči in nas tudi mora ločiti od drugih delovnih ljudi, to je nekomunistov, ki so prav tako vključeni v izgradnjo samoupravnega demokratičnega socialističnega sistema.

Zato vas, ki danes sprejemate člansko izkaznico, želim posebej opozoriti, da izkaznica ni samo zunanji znak pripadnosti k avantgardi delavskega razreda, temveč je znak materialističnega nazora, idejne zavesti, pošte-

Nagovor na novo sprejetim je imel eden najstarejših članov zveze komunistov v Savi tov. Franc Oman.

NOVI ČLANI – NOVA MOČ!

Iskrene čestitke in spominska knjiga ob vstopu v zvezo komunistov.

nosti, solidarnosti, odkritosrčnosti, tovarištva, delavnosti, vzgojenosti in človečnosti. Te lastnosti so bile in morajo tudi v bodoče ostati lastnost vsakega komunista, če je in hoče ostati komunist.

Zato menim, da komunist mora ostati predvsem človek, to pomeni, da se mora znati obvladati povsod in na vsakem mestu, da mora biti vzgojitelj in voditelj delavskega razreda, propagandist socialističnih idej, oblikovalec in pojasnjevalec politike zveze komunistov, dober in zanesljiv strokovni in družbenopolitični delavec v okolju, v katerem dela in živi, saj bo samo tako preverjal sebe in hkrati ugotavljal pravilnost svojih pojmovanj in stališč.

Biti človek pomeni spoštovati

in ceniti vsakega v taki meri, kot spoštuješ in ceniš sebe.

S temi priporočili vsem novim članom čestitam k sprejemu v članstvo zveze komunistov in vam želim veliko uspeha pri oblikovanju poglobljenih samoupravnih socialističnih odnosov.

Po delitvi izkaznic in knjižnih daril so se prisotni še nekaj časa zadržali v tovariškem in prijateljskem razgovoru.

POTRES, UKREPI, SOLIDARNOST!

Potres, ki je dne 16. 7. 1977 z epicentrom v bližini Preddvora povzročil veliko materialno škodo, na srečo ni terjal človeških žrtev.

Občinski štab za civilno zaščito je skupaj s predstavniki krajevnih skupnosti takoj pregledal najbolj poškodovane objekte. Strokovne komisije, ki jih je imenoval izvršni svet Skupščine občine Kranj, so pregledale preko 320 objektov in ugotovile, da je od teh 286 poškodovanih. Od tega je potrebno 29 objektov porušiti, 182 objektov ima konstrukcijske poškodbe, 75 pa lažje poškodbe, ki ne vplivajo na konstrukcijo stavbe. Po do sedaj znanih podatkih škoda le ni tako majhna, saj je ocenjena na okrog 90.000.000 din.

Izvršni svet skupščine je imenoval štab za odpravo posledic potresa in o vsem informiral izvršni svet SRS. Izvršnemu svetu SRS je tudi predlagal, da za potresno območje omogočijo potrošniška posojila pod ugodnejšimi pogoji.

Izvršni svet skupščine je o tem potresu seznanil tudi predsedstvo SRS in predlagal, da tudi za po-

tresno področje v občini Kranj velja zakon o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov. Izvršni svet je takoj namenil 400.000 din iz rezervnega sklada za odpravo posledic potresa in odprl potreben žiro račun, na katerega se bodo stekala vsa sredstva za odpravo posledic potresa.

Tudi štab za odpravo posledic potresa se je lotil zahtevnih nalog. Na dveh sejah je sprejel naslednje sklepe:

– Domplan kot strokovna organizacija naj organizira nadzorno službo za sanacijo in načrt dela;

– v krajevnih skupnostih se ustanovijo 3–5 članski gradbeni odbori ki sodelujejo z nadzornim in občinskim štabom pri odpravljanju posledic potresa,

– ustanovi naj se finančna komisija, ki naj pripravi osnutek pravilnika – merila za posojilo.

Štab pa je tudi predlagal politično akcijo za solidarno združevanje sredstev iz enodnevnega zaslужka zaposlenih v občini Kranj.

Do danes je gradbeni odbor že opravil svojo nalogo in izdelani predlogi posredovali izvršnemu svetu Skupščine občine Kranj, ki se je z njim strinjal in ob tem sprejel še dodatne sklepe, ki bodo olajšali delo in nabavo gradbenega materiala oškodovancem. Tu gre predvsem za sprostitev občinskega davka za gradbeni material in predloga, ki so ga posredovali izvršnemu svetu SRS o sprostitev republiškega davka od prometa proizvodov in plačil za storitve.

O vseh ugotovitvah in sklepih v zvezi s potresom je poleg Izvršnega sveta občinske skupščine in odbora za odpravo posledic potresa ter sredstev občinskih družbenopolitičnih organizacij razpravljalo tudi predsedstvo občinskega sindikalnega sveta in se pridružil sklepu, da se vključuje v predlagano humano akcijo za solidarnostno združevanje sredstev kot pomoč socialno šibkim in delno nadomestilo škode.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta podpira sklep, da bi vsi delavci, zaposleni v občini

Kranj, zbrali sredstva v višini enodnevnega zaslужka v mesecu septembru.

Pri tem sindikalni svet prepučša vodstvom družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov v posameznih tozidih, da se sami odločajo, ali bodo predlagali:

– en solidarnostni delavni dan,

– 3,5 % od neto osebni dohodek,

– ali pa se bodo odločili, da predvideni znesek na zaposlenega odobrijo iz sklada skupne porabe.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta je sprejelo tudi sklep, da bo dosledno preverjalo, če bodo zbrana sredstva namensko uporabljena. Toliko o ukrepih za odpravo posledic potresa. Upam, da bomo Savčani tudi tokrat izkazali visoko delavsko solidarnost do svojih sodelavcev, do sovaščanov, kot smo jo že marsikdaj doslej ob podobnih nesrečah v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji.

Po Informatorju OSS
L. M.

ŠE ENA PRIDOBITEV PRODAJNE ORGANIZACIJE

NOVA PRODAJALNA V BITOLI

Prostori nove prodajalne v Bitoli so v novih, modernih stolpnica. Tod mimo bo šla v prihodnje glavna cesta skozi mesto. Torej, zelo dobra lokacija.

Dne 14. septembra je bila v Bitoli odprta 23. savska prodajalna, ki obsega 240 kv. m prodajnega prostora ter skladišča. Prodajalno je POS kupila iz svojih sredstev, stala pa je z opremo vred nekaj nad tri milijone dinarjev.

Na svečani otvoritvi so bili nekateri predstavniki podjetij in trgovskih organizacij Bitole, žal pa trgovina ni bila še v celoti urejena, ker izvajalci dela niso opravili v pogodbenem času. Kljub vsemu pa je treba pohvaliti delavce v novi prodajalni ter vodjo področne prodaje za SR Makedonijo tov. Tomislava Panovskega. V uvodu naj še dodam, da je prodajalna v Bitoli druga v Makedoniji. Prva je v Skopju že skoraj petnajst let.

Direktor Prodajne organizacije Sava mg. oec. Andrej Košič je na svečani otvoritvi dejal:

»Drage tovarišice in tovariši, spoštovani gostje! Dovolite mi, da vas najprej prisrčno pozdravim in se vam zahvalim v imenu samoupravnih organov, delavcev in vodstva Save, da ste se odzvali vabilu na svečano otvoritev prodajalne v vašem mestu.

Sava, v kateri danes dela okoli sedem tisoč delavcev – v obratih v Kranju, Ljubljani, v Rumi in Nišu – izdeluje nad 5000 različnih izdelkov. Naj naštejemo samo nekatere: avto in velopenmatiko vseh vrst, ki jih danes poznamo v

svetu. Pri nas izdelujemo klasične pnevmatike, diagonalne in radialne z jeklenim pasom, ki jo je Sava pričela izdelovati prva v Jugoslaviji in še danes edina izdeluje pnevmatiko z jeklenim kordom za osebne avtomobile. Izdelujemo na stotine drobnih tehničnih izdelkov iz gume in plastike za najrazličnejše namene; izdelujemo tudi klinaste jermene, cevi, lepila, umetno usnje itd.

Temeljna organizacija združenega dela Prodajna organizacija Sava, v sklopu katere bo delovala prodajalna Bitola, bo letos dosegla približno 500 milijonov din prometa v svojih 22 skladiščih in prodajalnah, kjer prodajamo na veliko in malo.

Namen organiziranja in prodaje v lastni trgovski mreži ni samo ožji, ekonomski, ampak predvsem v tem, da celovito informira kupce o uporabnosti, funkcionalnosti in ostalih značilnostih naših izdelkov. Po drugi strani pa podjetje dobiva s tržišča pravilne informacije o uporabi naših izdelkov in v celoti pomaga pri reševanju morebitnih reklamacij. Po našem mnenju so te naloge trgovske mreže bistvenega pomena za proizvodnjo in zato tudi opravičujejo njen obstoj.

Savska prodajna mreža, v kateri je zaposlenih okoli 200 delavcev, namerava poleg trgovine v Bitoli – letos odpreti še dve: v

Bihaču in Zadru, poleg tega pa bo odprla še dve filialni skladišči.

Z vsemi temi zmogljivostmi bo Prodajna organizacija Sava sposobna prodati več kot tretjino vse proizvodnje Save.

Skladišče in trgovina v Bitoli je po daljšem obdobju spet eno izmed takih, ki jih je Sava kupila.

Povedati pa moram, da tak podvig zahteva precej sredstev in pa hkrati obveznost delavcev prodajalne, katerih delo bo vezano na vložena sredstva.

Tovarišice in tovariši, delavke in delavci prodajalne v Bitoli. Trenutno ste majhna delovna skupina po številu. To pa ne pomeni, da ne bi mogli biti močna skupina glede delovnih uspehov. Kot vsak začetek bo tudi vaš težak. To vemo vsi. Vendar pa sem prepričan, da bo s pomočjo vaših delovnih tovarišev – predvsem iz Skopja in iz Kranja ter tudi iz ostalih prodajal – in z vašim osebnim prizadevanjem možno doseči takšne rezultate, ki bodo pred delavci Save opravičili zaupanje, izkazano pri združitvi dela v Savi.

Želim vam veliko sreče in uspehov pri delu ter čimboljše poslovne rezultate. S tem trgovina v Bitoli lahko prične delovati.«

Tovariš Košič je svoje želje potrdil še s stiskom roke vsakemu delavcu posebej, v njihovem imenu pa se je zahvalil novi poslovodja tovariš Pavle Srbinovski. Dejal je, da z njim vred vsi v novi prodajalni čutijo veliko odgovornost do Save in da bodo poskusili s prizadevnim delom zares opravičiti njeno zaupanje. Gostje so si nato ogledali okrašeno prodajalno, mnogi pa so se podrobno zanimali za posamezne izdelke.

Za sklep bi moral pravzaprav napisati kaj pohvalnega o POS, vendar pa menim, da ni nujno. Razširjanje prodajne mreže pomeni utrjevanje prodajnih poti, približevanje kupcem.

Čeprav samo en dan pa mi je bilo vendarle dovolj, da sem opazil, kako zelo pravilna je bila odločitev za prodajalno v Bitoli: mnogih gumijevih izdelkov sploh ni v drugih trgovinah, ostala pa so raztresena po številnih trgovinah.

Naj povem še, da je lokal v Bitoli eden naših najlepših, po površini pa eden največjih. Leži ob bodoči glavni cesti skozi Bitolo, kar bo lahko samo prispevalo k uspešni prodaji.

Mg. oec. Andrej Košič, direktor POS, je ob otvoritvi zaželel delavcem v prodajalni Sava v Bitoli veliko delovnih uspehov.

TOMISLAV PANOVSKI, vodja področne prodaje v SR Makedoniji

• Pristrčno prvo srečanje s tovarišem Panovskim je bilo na letališču v Skopju. Njegova pristnost in sproščenost ter moja zvedavost so naju kaj kmalu prisilile, da je bilo opuščeno običajno dolgotrajno in mučno »privajanje«. Še predno je nas tri proti večeru »dostavil« s svojim amijem v tri ure oddaljeno Bitolo – sva si bila na ti. In tedaj sva se domenila za pogovor, ki je bil posnet 14. septembra ob 21. uri zvečer v hotelu.

• Ker je bil za nami precej naporen dan, razgovor ni tekkel po ustaljenem redu »vprašanje – odgovor«, temveč je bil bolj pomenek starih znancev. Da je bilo res tako, potrjuje posneti pogovor, v katerem sta sodelovala tudi Marica Lončar ter Andrej Košič. Šlo je za sproščeno, tovariško debato o sedanji učinkovitosti organizacije prodaje ter o

še morebitnih pozitivnih rešitvah, ki se dajo sprejeti v bodočo organiziranost Save. Vendar pa bi bil to povsem drugačen zapis, zato se moram vrniti k naslovu in prvotnemu namenu.

Tovariš Panovski je pravzaprav (po stažu) star Savčan. Začel je v bivšem Standardu, po združitvi prešel v Savo (1968). Do začetka letošnjega leta je imel razmeroma širok delovni prostor: vso Makedonijo, Kosovo in Metohijo. Na lastno željo je sedaj komercialni predstavnik samo za SR Makedonijo; v skopski prodajalni je tudi poslovodja.

• Na svojem terenu organizira prodajo vseh naših izdelkov makedonski industriji ter trgovskim podjetjem. Makedonija je za nas zelo zanimivo področje, čeprav se tudi tu v zadnjem času pojavlja precej močna konkurenčna propaganda. Kar se tiče konkurence,

Otvoritve naše prodajalne v Bitoli so se udeležili številni predstavniki gospodarskih organizacij in trgovine

Tomislav Panovski, naš vodja področja prodaje za Makedonijo in hkrati poslovodja savske prodajalne v Skopju.

je tov. Panovski povedal, da je nekaj je pri avtopnevmatiki ter nekaterih tehničnih izdelkih. Pri prodaji kemičnih izdelkov Save ni boljših ponudnikov, medtem ko je pri prodaji umetnega usnja dosti težav.

• Na trgu se pojavlja umetno usnje enega največjih jugoslovanskih proizvajalcev; ta nastopa z nizkimi cenami in s slabo kvaliteto, naše usnje pa je odlične kvalitete in razmeroma drago. Ker pa na njegovem področju skoraj ni individualnega popraševanja po umetnem usnju, ga torej v glavnem pokupita konfekcijska industrija in obrtništvo, tem pa kvaliteta ni najpomembnejša.

Tomislav Panovski je v stroki 23 let. Najprej je bil v usnjarni, delal je nekaj časa tudi v sedanji Gazeli Skopje (pretežno obutvena). Zato mu delo na terenu ne dela težav, saj se marsikje srečuje z nekdanjimi delovnimi tovariši ali znanci.

– Katere izdelke v Makedoniji največ in najboljše prodaste?

Praktično se da prodati vsak Savin izdelek. Toda nekateri ne »gredo« zaradi razmeroma visokih cen, nekaterih tudi sem dobimo malo (npr. avtopnevmatike) ipd. Lahko pa rečem, da ni našega izdelka, katerega pri nas ne bi prodali. Treba pa je povedati, da so za naše (makedonske, op. ur.) razmere nekateri Savini izdelki predragi. Treba je le upoštevati, da je povprečni dohodek v tej republiki nižji od slovenskega.

– Ali s tem misliš na naše najboljše izdelke – avtopnevmatiko z jeklenim kordom. Ko smo prispeli v Skopje, si nam povedal primer, ko se je jekleni kord v avtoplašču pretrgal ter se obrnil navznoter. Kakšne pa so vaše ceste?

Ceste v SR Makedoniji so dobre. Vse magistralne so asfaltirane. Lahko rečem, da v Makedoniji ni slabih cest, razen seveda lokalnih. Pojavlja pa se nekaj drugega. Nek proizvajalec izdelu-

je avtomobilsko pnevmatiko razmeroma slabe kvalitete. Na tržišču se pojavljajo takšne gume z občutno nižjimi cenami in ko mora npr. voznik pred tehničnim pregledom zamenjati vse štiri plašče na vozilu, se odloči za trenutno najugodnejšo rešitev. Kupi poceni avtoplašče. Torej nas čaka velika in težka naloga – kupca dobro informirati, da se mu ne splača kupovati poceni.

Prodaja tehničnih izdelkov gre dobro, žal večkrat nimamo vseh na zalogi. Res je, da gre za drobne, poceni izdelke, ki pa dosti pomenijo za izbor v prodaji.

– Ali imaš ti z ozirom na precejšnjo oddaljenost od Save zaradi tega večje težave kot tvoji kolegi v drugih republikah?

Odgovoril bi nekoliko drugače: doslej se še nismo navadili na pravočasno izdelavo in skladiščenje sezonskih izdelkov. Na primer: zdajle pa do februarja, marca bi morali prirediti pripravljati cevi za spomladansko in poletno prodajo. Ko se namreč prične v sezoni popraševanje, proizvodnja ne more zadovoljiti vseh naročil. Podobno je z avtopnevmatiko.

Kar se tiče oddaljenosti, lahko rečem, da ni nobenih težav. Naročeno robo lahko dobimo v 24 urah, naročamo pa robo mesečno. Če pa pride kupec, ki želi nekaj, česar nimamo na zalogi, pa je vednostno zanimiv, naročimo po telefonu ali s posebno naročilnico.

– Na področju SR Makedonije sta zdaj dve prodajalni s skladišči. Ali meniš, da so takšne možnosti prodaje pri nas še?

Menim, da sta za dve, tri leta dve prodajalni dovolj. Morda se bo kasneje pokazalo, da bi imeli prodajalno tudi v vzhodni Makedoniji (Štip, Perovo...). Tam so precej močna avtotransportna podjetja. Vendar pa so sedanje zmogljivosti zadostne, še posebej, ker nimamo dovolj avtopnevmatike za prodajo.

– Danes smo se v trgovini Skopje pogovarjali o tem, da Sava izdeluje izdelke, po katerih pri vas sploh še ni povpraševanja. Zakaj? Razlog je enostaven: prodajalna z zares širokim izborom gumijevih izdelkov je v Skopju samo ena – Savina. Druge trgovine enostavno nočejo prodajati številnih drobnih izdelkov te vrste. Za trgovce je zanimiv promet npr. 500.000 din, ko poberejo maržo, delo pa je hitro in enostavno opravljeno.

– Kolikšen pa je promet na področju, kjer deluješ?

Letos pričakujemo realizacijo v višini tri do tri in pol milijarde starih din.

– Ali imate na tem področju sploh kako obliko propagande. Menim, da bi na kakršenkoli način le morali kupcem, prebivalcem Skopja, Bitole in drugih mest povedati, kaj vse lahko kupijo pri nas.

Na našem področju so sedaj edina oblika propagande – demonstratorji, svetovalci za pnevmatiko za tovorna vozila, za umetno usnje ter lepila. Za široko potrošnjo pa pri nas ni nobene reklame (seveda ne upoštevam tistih 50 značk, ki jih včasih dobimo). Lani je bilo (v desetih letih edinkrat) na radiu in TV nekaj reklame, letos pa nič.

– Pa meniš, da bi reklama morala biti?

Da, moralo bi biti več reklame na TV in po radiu. Konkurenčno podjetje ima vsako jutro polurno reklamo po radiu. Mi imamo v prodajalni nekaj reklamnih kart, prospektov ter knjižic. Toda to lahko daš kupcu, ko že pride v trgovino.

– Moram priznati, da sem bil včeraj nekoliko presenečen, ko so mi povedali, da si ti odgovoren tudi za prodajalno Skopje. Kako zmoreš delo poslovodje, komercialnega predstavnika oz. vodje prodajnega področja?

Moje delovni čase so prične ob 6.30 do 15. ure. V tem času sem v prodajalni, ker je tam tudi predstavnštvo, če nisem na terenu.

Moram reči, da včasih ne zmorem vsega – v prodajalni in na terenu, realizacijo plana.

– Z ozirom na obremenjenost in odgovornost – ali imaš kakšen predlog, kako rešiti problem?

Pogovarjali smo se že o tem in mislim, da bo do konca letošnjega leta stvar rešena. Seveda, če bo to v korist Save, drugače naj ostane tako, kot je.

– Kako boš pomagal delavcem nove prodajalne v Bitoli?

V glavnem v sobotah in nedeljah. Že doslej sem bil večkrat tam. V petek pred pristo soboto odpotujem v Bitolo in v soboto sem v njihovi prodajalni. Pomagam jim z navodili o prodaji, sortiramo cene. Pa tudi vsi iz nove prodajalne so bili na uvajanju v skopski prodajalni. En dan pa so popolnoma sami vodili prodajalno v Skopju. Menim, da so dobili dosti izkušenj, gotovo pa jim bo treba še pomagati.

– Še eno vprašanje bi ti rad postavil. Koliko je Sava znana v Makedoniji?

Pnevmatike za tovorna vozila poznajo vsi uporabniki, pnevmatiko za osebna vozila pa po mojem mnenju pozna okoli 80% potrošnikov. Pri tem je treba spet upoštevati, da razvoj motorizacije traja pri nas le nekaj let, morda deset. Kar se tiče tehnične robe, jo poznajo v industriji skoraj vsi, res pa je pri njej precej konkurence. In naša napaka je, ker nimamo robe vselej na zalogi.

– Ali imate pri vas veliko reklamacij in kako učinkovito jih rešujete?

Reklamacij nimamo veliko, čas od prijave do rešitve pa je povprečno en mesec. Pri tem ni kakšnih posebnih težav. Cenejše izdelke takoj zamenjamo, dražje pošljemo v Kranj na pregled.

– Kot sem v uvodu dejal, se je naš pogovor potegnil skoraj na dve uri. Pri tem smo poleg zapisanega pogovora »obdelali« še veliko zanimivih primerov – od delovanja inšpekcijskih služb, dela v prodajalni in drugo.

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD KRANJ

RAZPIS

za sprejem otrok v novi vrtec na Planini

Komisija pri VVZ Kranj razpisuje 240 prostih mest v novem vrtcu na Planini.

Prijavnice za vpis otrok dobite v enoti Janina.

Izpolnjene prijavnice prinesite osebno ali pošljite priporočeno od 3. 10. do 31. 10. 1977 na naslov:

Komisija za sprejem otrok, Kebetova 9, Kranj (vrtec Janina).

Prijavnice za ostale vrtce za šolsko leto 1978/79 bomo sprejemali od 10. 1. do 10. 2. 1978 tudi v vrtec Janina.

Prijave za sprejem otrok v vrtec na Planino naj izpolnijo tudi starši tistih otrok, ki so bili letos ali prejšnja leta odklonjeni.

Komisija za sprejemanje otrok pri VVZ Kranj

PIKNIK INOVATORJEV

Tako smo imenovali izlet avtorjev iznajditeljskih predlogov, ki so prijavi predloge v letu 1976. Sklep sindikalne konference 1976 je namreč bil, da postane ta oblika nagrajevanja avtorjev stalna, t. j. vsako leto so vabljeni na izlet avtorji predlogov, ki so jih prijavi v preteklem letu. Vožnja je plačal sindikat, organizacijo pa so prevzeli sodelavci Razvojno-tehnološkega instituta.

Vabljenih je bilo 52 avtorjev, prijavilo pa se jih je 33. Izlet je bil v soboto, 17. 9. 1977. Plan izleta je bil: ogled železarskega tehničnega muzeja na Jesenicah in piknik v Tamarju. Z ljubljanskega hidrometeorološkega zavoda smo dobili informacijo, da bo prav ta dan moker in hladen, zato smo si za primer slabega vremena rezervirali še prostor pod streho. Po podatkih izpred 14 dni je bil dom v Tamarju zaseden, zato smo morali rezervirati zatočišče drugod; dobili smo ga v reportažni hiši RTV pod planiško velikanko.

Slabo vreme je vplivalo na odločitev še nekaterih prijavljenih, ki so raje ostali doma na suhem. Vsi prisotni pa so bili dobro razpoloženi in polni optimizma, a da bo zdaj, zdaj prenehalo deževati.

Na Jesenicah smo imeli prvi postanek. Železarski tehnični muzej je na Jesenicah, v predelu, ki mu pravijo Sava. Skozi muzej nas je popeljal vodnik, ki nam je razložil, kako so pridobivali železo skozi stoletja, saj so bili prvi plavži in fužine tu postavljeni že v začetku 17. stoletja. Rudo, ki je tudi razstavljena, so dovažali izpod Golice, Črnega vrha, nekaj iz Bohinjskega kota in iz okolice Most in Žirovnice. Po vseh teh krajih so imeli svoje pripomočke za delo, specifične glede na teren in zahteve, in so sedaj zbrani v tem muzeju. Tudi odlično izdelane makete nazorno prikazujejo, kako je včasih potekalo pridobivanje železa. Seveda pa je prikazana tudi shema današnjega

tehnološkega postopka pridobivanja in predelave železa.

Železarji so sodelovali v veliki stavki leta 1935, prav tako pa niso mirovali med NOB, kar nam dokazujejo številne fotografije in zapiski.

Polni vtisov o lepo urejenem muzeju smo se odpravili izpolnjevati naš »plan«.

Ze ob odhodu iz Kranja smo se zmenili, da bomo delali v smislu racionalizatorstva: čim manj delati, zato smo delali vsi. Med udeleženci smo izbrali gospodarja in referente za naslednja področja: kuhinjo, energetiko, kulturo, šport, higieno in gospodarstvo. Gospodar je imel zelo težko in odgovorno delo. Skrbeti je moral, da je bilo vedno vsega dovolj in da je bilo ob vhodu v avtobusu prav toliko »glav« kot na začetku poti. Referentom so se pridružili ostali, vsak pač po svojih sposobnostih in nagnjenostih. Sofer je odpeljal naše gobarje

skoraj do Rateč, kar precej časa jih ni bilo, vendar je bil izlet bogat. Tov. Kompare je našel zdravega jurčka, težkega kar 0,75 kg. Vsi skupaj so nabrali 5,65 kg gob. Medtem ko so gobarji iskali svoje trofeje, so si fantje iz kuhinje in energetike morali postaviti streho na prostem, saj je bilo meso pripravljeno za žar. Kot bi mignil, je stala koliba iz desk, s prvim ognjiščem in delovnim prostorom, in že so lahko opravljali svoje delo.

Vreme je vztrajalo pri svojem in športni pripomočki, kot so vrv za vlečenje, žogi za nogomet in odbojko so počivali pod klopjo.

Po izdatnem kosilu, ko smo se umirili, smo organizirali veliko nagradno tombolo. Glavni dobitki so bili (3 tombole): fičo, pomivalni stroj in jedilni pribor. Če ne verjamete, vprašajte udeležence izleta. Igrali smo vsi in za vsakega je bila pripravljena nagrada. Vzdušje je bilo izredno napeto in vsi smo čakali, kdaj se bo prvi oglašil, da ima »tombolo«. Šlo je zares, kot da bi bila prva

nagrada vsaj stoenka, ne pa samo »fičo« (bonboni). Tudi druga nagrada — pomivalni stroj (gobica za pomivanje posode) je prišla v prave moške roke.

Po tomboli nas je čakalo samo še eno resno delo. Pojesti smo morali okusno pripravljene gobe, ki so jih nabrali naši gobarji.

Nato se je uveljavil referent za higieno s svojimi fanti, t. j. oddelkom za komunalno ureditev. Za seboj smo vse pospravili in tudi pometli smo prostor tako, da je bila oskrbnica Marija zelo zadovoljna in nas je povabila, naj se še kdaj oglasimo.

S prav prijetnimi spomini smo se odpravili proti Kranju in tu je zaključil svoje odgovorno delo gospodar, ko nas je zadnjikrat prešel in ugotovil, da nihče ne manjka.

Ob koncu naj se zahvalim vsem udeležencem izleta, ki so predvsem prispevali, da smo se imeli zares lepo. Prav tako lepa hvala tov. Kusovi za pomoč pri nakupu »hrane« za naš izlet. Saša

OB 20-LETNICI KOLESARSKEGA KLUBA

Kolesarska steza — dirkališče v Kranju

Letos praznuje kolesarski klub Sava 20-letnico svojega delovanja. Vzpone njihovih športnikov spremljamo že ves ta čas, tako da smo ob tem skoraj prezrli njihov jubilej — 20-letnico obstoja. Kolesarjenje je bilo pred 20 leti zelo popularen šport, ki je privabljal na tekme po več tisoč ljudi. Tudi v Kranju so kolesarskih tekem priredili poprečno po sedem na leto. Po nekaj letih napredka je zanimanje upadlo, ker v Kranju še ni bilo pravega razumevanja za kolesarjenje in tudi sistem financiranja še ni bil razvit. Kvalitetno kolesarjenje je drag šport in brez izrazite denarne pomoči ne gre. To se je vleklo vse do leta 1968, ko je inž. Gros postavil kolesarski šport v Kranju na nove osnove, s tem pa je tudi klub dobil nov zagon. Ko pa je Sava leta 1971 prevzela pokroviteljstvo in nato še mecenstvo nad kolesarji, je sodelovanje postalo trdno. Število ljubiteljev kolesarstva vsak dan narašča saj so mnogi osvojili spoznanje, da je kolesarjenje ena od najbolj zdravih oblik rekreacije. Še posebno se je nad kolesarjenjem navdušila mladež, potem ko je ljubljanska tovarna Rog dala na trg lahka športna kolesa. Namesto, da bi jim skladno s tem omogočili tudi varno rekreativno kolesarjenje, je ravno obratno. Ceste so prenatrpane z avtomobili, cestišča brez opozorilnih tabel oz. oznak kolesarji na cesti, vožnja po cestah je postala zelo nevarna. Na to nas opozarjajo številne nesreče kolesarjev, ne samo kolesarjev kluba, ampak nesreče otrok in občanov.

Velika želja kolesarjev, in seveda upravnega odbora kolesarskega kluba Sava, je bila zgraditi dirkališče, na katerem bi prirejali dirke, obenem pa bi bilo

namenjeno za rekreacijo in šolanje pionirjev v praktični vožnji.

V Stražišču bi lahko na opuščenem spidvej dirkališču za ljubitelje kolesarskega športa in za naše kolesarje zgradili kolesarsko progo (dirkališče). Ta prostor je last športnega društva Sava in ker bi v osnovni obliki ostal nespremenjen, občina in gradbeniki tega ne bi ovirali. Urediti bi bilo potrebno le ustrezne nagibe za kolesarsko progo, položiti asfalt in ustrezno urediti travnato zemljišče do obstoječe betonske ograde. Načrte bodo izdelali v Savi. Ves potreben material za nasip bodo prepeljali s predvidene izkopa južnega vhoda v Savo (vhod nasproti Iskre na Laborah). Delo naj bi začeli

predvidoma še letos, dirkališče pa naj bi bilo usposobljeno že do sredine prihodnjega leta.

Okvirna cena izgradnje nove proge — dirkališče za kolesarje je 100 milijonov starih din. Sredstva naj bi zagotovila republiška telesnokulturna skupnost deloma kot kredit, računamo tudi na podporo telesnokulturne skupnosti v Kranju, in seveda delovne organizacije Sava.

Ne le našim kolesarjem, tudi številnim mladim pionirjem iz bližnjih osnovnih šol, rekreativcem iz naše delovne organizacije bi s tem zagotovili varno rekreativno in tudi tekmovalno kolesarjenje na urejenem dirkališču.

J. Jereb

POHOD NA TRIGLAV

Mladinci marketing službe in nabavne službe smo organizirali prvi pohod na našega očaka. Prvo odpravo smo organizirali 13. 8. 1977, toda zaradi slabega vremena nam je to odpadlo. Določili smo 19. 8. 1977 in načrt se nam je uresničil. Z avtobusom smo se iz Kranja peljali do Aljaževega doma v Vratih, kjer smo tudi prenočili. Ob 4. uri zjutraj smo pogumno odšli na dolgo pot, ki nas je vodila nekaj časa po gozdu, dokler nismo pred seboj zagledali velike severne triglavske stene. Po triurni naporni hoji smo prišli do kočice na Kredarici. Tu smo se okrepcali in odpočili, nato nas je čakal težji vzpon na vrh očaka. Sprva, ko smo se zagrizli v steno, se nam je zdelo dokaj težko, sčasoma smo se prilagodili tej poti, ki nas je pripeljala na vrh Triglava. Kot po navadi

vsakega, ko pride prvič na vrh, krstijo z udarcem po riti, je tudi nas dočakal ta običaj. Po tej krstitvi smo se napotili do kočice Planika, kjer smo ta krst ohladili. Ker je bilo v vseh ostalih kočah polno, smo se napotili čez Hribarice do kočice pri Sedmerih jezerih, kjer smo tudi prenočili. Po jutranjem prebujanju so se nekateri držali za noge. Toda ni bilo druge pomoči, nadaljevali smo pot, med njimi smo bili tudi tisti, ki smo imeli enake težave. Sčasoma so se noge zopet omeščale in s tem smo tudi pospešili tempo hoje. Po nekajurni hoji smo zaslišali žuborenje vode in že smo bili pri Savici. Tam smo se malo odpočili in čakali na avtobus in kmalu smo drveli po cesti domov.

Naša prva odprava se je končala brez poškodb in z velikim zadovoljstvom. Brane

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumi-jevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstdnevno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Lado Mraz, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).